

CONTRA

nr 1 1982

årg 8

5:-

Det "fredselskande" Sovjet

Nytt parti i Stortinget vill
avskaffa inkomstskatten

RADIONÄMNDEN

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
ISSN 0347-6472
Contra-Tryck, Stockholm 1981

Utgivning

Contra utkommer med sex nummer per år. Nästa nummer utkommer i december.

Ansvarig utgivare

Christer Arkefors
Ställföreträdande ansvarig utgivare:
Benny Rung

Adresser

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Telefon 08-39 66 81. Vi har ingen fast telefontid. Mellan kl 09.00 och 20.00 är telefonsvarare inkopplad när redaktionen är obemannad.
Box 426, 701 06 Örebro.

Prenumeration

39 kronor per år.
Postgiro 85 95 89-4.
Bankgiro 261-2638.

Finland:
39 mark per år.
Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge:
48 norska kronor per år.
Norskt postgiro 1 99 82 77.

Redaktion

Claes Almgren
Christer Arkefors
Anders Fjällström
Carl G. Holm
Géza Mólnár
Benny Rung

Övriga medarbetare

Robert Ask, Donald Jansson, Bertil Lindblom, Åke Malmquist, Roger Söderqvist och Alvar Wallentin.
Utlandskorrespondenter:
Allan C. Brownfeld, Washington.
Harry Jones, London.
Robert Champlin, Toronto.
Per Danielsen, Oslo.

Ej signerat material har sammanställts av redaktionen.

*Copyright Stiftelsen Contra, Stockholm
Eftertryck endast efter överenskommelse.
Presslagd 1981-11-25*

CONTRA-NYTT

Julklappstips

Med detta nummer av Contra skickar vi en katalog över aktuella Contra-produkter. Katalogen löser alla julklappsproblem, med priser från 2:- och uppåt! Vi är tacksamma för beställningar i så god tid som möjligt innan julhelgen, men vi skall försöka hinna med alla beställningar som är oss tillhanda senast den 21 december innan helgen.

Gåvoprenumerationer på Contra

Många utnyttjade förra året tillfället att skänka en Contra-prenumeration till någon släkting eller bekant. Nu är det dags att förnya denna prenumeration!

Västerlandets misstag

Nu har boken *Västerlandets misstag* av Alexander Solzjenitsyn kommit på Contra förlag, 96 sidor för 39:- plus porto. Se vidare artikeln om Solzjenitsyn på sidan 3 i detta nummer.

Annonsering

I detta nummer återfinns en helsidesannons för Céntrumdemokraterna. För undvikande av missförstånd vill vi understryka att Contra är en *oberoende* borgerlig tidskrift. Våra spalter är öppna för annonser från fler borgerliga partier.

Ny bildekal för starkt försvar

Med anledning av ubåtsaffären kan vi erbjuda en rykande färsk och aktuell bildekal: "Sveriges frihet är hotad. Sluta drömma — stärk försvaret NU!" Dekalen kostar 10:- plus porto och kan beställas från Contra.

Husbondens röst

Husbondens röst är en bok som tar upp de svenska kommunisternas verksamhet. Den tar bland annat upp frågan om hur mycket de kommunistiska partierna är styrda av utländska kommunistledare. Contra-pris 39 kr plus porto.

Resningsansökan inlämnad

Contras ansvarige utgivare Christer Arkefors har nu till Högsta Domstolen lämnat in ansökan om resning i det mål mot honom för tryckfrihetsbrott som omtalades i Contra nr 3 1981. Ny bevisning har framkommit som ytterligare understryker vad han hävdade redan tidigare, att han är helt oskyldig till vad som lags honom till last.

Fler behöver läsa Contra!

Mellan en tredjedel och hälften av Contras läsare har kommit i kontakt med tidskriften för första gången genom en släkting eller en bekant. Se till att alla i Din omgivning vet vad Contra är! Dela gärna ut reklam och provnummer. Vi sänder Dig gärna material om Du vänder Dig till redaktionen. Vi skickar också ut provnummer direkt från redaktionen. Sänd oss gärna en förteckning på vilka Du tror kan vara intresserade av Contra, så tar vi hand om saken.

Alexander Solzjenitsyns röst

Alexander Solzjenitsyn har under de senaste åren inte varit rubrikernas man, på samma sätt som han varit tidigare. Men han fortsätter oförtrutet sin kamp mot den kommunistiska regimen i Sovjet. Och sedan han 1975 tvingades lämna Sovjet har han i många stycken blivit ännu frispråkigare än tidigare.

Solzjenitsyns kritik är emellertid nu av den karaktären att den inte faller radikala västerländska tidningsmän på läppen. När Solzjenitsyn verkade inne i Sovjet så var hans kritik riktad mot missförhållanden i landet. Till en del berodde det på att han trodde att verkligheten var okänd utanför Sovjetunionen.

När Alexander Solzjenitsyn kom till Väst upptäckte han att det han berättat om i Gulag-arkipelagen i huvudsak redan var känt i Väst. Det unika bestod i den samlade presentationen, och att sammanställningen gjorts inne i Sovjet och på ett litterärt högstående sätt.

Det blev därför naturligt för Alexander Solzjenitsyn att fortsätta sin kritik mot Sovjet-systemet på ett något annat sätt. Istället för att redogöra för missförhållanden har han gått över till att analysera helheten och förklara bakgrunden till varför det är som det är i Sovjetunionen. Fängsligheten är ingen tillfällighet. Den ekonomiska efterblivenheten är ingen tillfällighet. Militarismen är ingen tillfällighet. Allt är naturliga och logiska konsekvenser av kommunismen — och socialismen.

Dessa tankar gav Solzjenitsyn uttryck för dels i två tal inför amerikanska LO (30 juni och 9 juli 1975), dels i ett tal till avgångsklassen på Harvard (8 juni 1978). Det sistnämnda talet är på svenska i sin helhet publicerat i *Contra* nr 1 1979.

De tongångar som Solzjenitsyn gav uttryck för i dessa tal och de alternativ han presenterade gjorde att han nästan försvann från massmedias fokus. Han beskyldes för att vara reaktionär och bakåttänkt. En del levde i den märkliga tron att alla oppositionella i Sovjet innerst inne var socialister. Att det fanns andra tankar var chockerande.

Nu har Alexander Solzjenitsyn återigen samlat sig till ett angrepp på den politik av eftergivenhet och underkastelse som förs i Väst. Sina tankar har han samlat i boken *Västerlandets misstag*, som nu kommer på svenska på *Contra* förlag.

För någon vecka sedan utkom Alexander Solzjenitsyns bok "Västerlandets misstag" på svenska på Contra förlag. Boken kan beställas från Contra för 39:- plus porto.

Alexander Solzjenitsyn lever idag i Vermont i norra USA. Han arbetar intensivt på sin stora romanserie om Ryssland under och efter första världskriget. Men emellanåt gör han också politiska utspel. I den här artikeln berättas om Alexander Solzjenitsyns liv idag och om hans deltagande i den politiska debatten.

Den rekommenderas till alla som vill få en insiktsfull analys i världspolitik.

Vad gör Solzjenitsyn idag?

Alexander Solzjenitsyn bodde en tid efter sin påtvingade lundsflykt i Schweiz, men han fann sig inte till rätta där. Han råkade också i luven på de schweiziska skattemyndigheterna. Han flyttade därför sina bopålar till USA, där han köpt en gård i den lilla orten Cavendish i norra Vermont, på gränsen

mot Kanada.

Solzjenitsyn arbetar intensivt på det han anser vara sitt viktigaste litterära verk, som behandlar första världskriget och tiden fram till ryska revolutionen. Redan 1971 — då Solzjenitsyn fortfarande bodde i Sovjet — utkom den första delen *Augusti 1914*. Andra delen är tänkt att bära namnet *Oktober 1916* och beräknas föreligga 1983. Ytterligare delar är planerade.

Alexander Solzjenitsyn arbetar med sin romanserie inemot 17 timmar om dygnet. Det är sällan han deltar i sociala aktiviteter på orten och sällan som han tillåter intervjuer eller gör offentliga uttalanden. Hela arbetsförmågan satsas normalt på den stora romanserien.

Men någon gång blir det tillfälle att göra annat. För några år sedan talade han till invånarna i Cavendish, och förklarade också varför han levde så isolerat — han måste för att kunna koncentrera sig på sitt litterära arbete.

Talet vid Harvard är redan nämnt. Solzjenitsyn gav också en längre intervju för BBC:s ryskspråkiga sändningar 1980. Han gick i den intervjun till kraftigt angrepp mot bl a USA:s radiosändningar till Sovjet, han menade att de var dåliga och missriktade. Han varnade också för den sovjetiska militära uppladdningen och Västs bristande vaksamhet mot denna.

Bägge dessa tankegångar finns vidareutvecklade i *Västerlandets misstag*, som utkom på engelska och franska 1980.

Nyligen har Solzjenitsyn beviljat det amerikanska TV-kanalen NBC en intervju. Den finns avtryckt i fransk översättning i *L'Express* den 13 november 1981. Även den intervjun innehåller hårda ord om Västerlandets inställning till kommunismen och Sovjet: Han menar att de verkliga slavarna inte är de som sitter i fängelserna i Öst, utan de som frivilligt skulle bygga sina egna fängelser. "Slavar är de som i Västtyskland gått ut och demonstrerat mot utrikesminister Haigs besök; de har händerna slagna i sovjetiska bojor, de är frivilliga i gulag, det är de som är de verkliga slavarna".

I Cavendish bor Solzjenitsyn tillsammans med sin hustru Natalja och sina tre barn, 11, 9 och 8 år gamla. Han har också sin svärmor där. Barnen går i en amerikansk skola — men hemma talar man fortfarande ryska. En bit av det fria Ryssland — på den amerikanska kontinenten.

Partiledare i norska Stortinget föreslår Utländska trupper till Norge!

Det norska valet i september ledde till regeringsskifte. Høyre tog ensam över regeringsansvaret. I skuggan av høyres framgångar vann Framstegspartiet fyra nya mandat. Framstegspartiet står till höger om høyre och har framförallt gjort sig känt för sina åsikter om skatter, alkohol och försvar. Framstegspartiet tog sina fyra mandat i de stora städerna — två i Oslo-området och ett var i Stavanger och Bergen. Bäst gick det i Rogaland (där Stavanger ligger). Där tog Framstegspartiet 8,1% av rösterna. I Oslo var siffran 7%. Det norska valsystemet är likt det vi hade i Sverige fram till 1968. Små partier har därför inga chanser till mandat i små valkretsar. Därför valde säkert många att rösta på andra partier än Framstegspartiet i de små valkretsarna. Genomsnittet för hela landet blev 4,5%. Efter valet har partiet ökat antalet sympatisörer i opinionsundersökningarna.

Framstegspartiet bildades 1973 av Anders Lange. Under de första åren hette partiet "Anders Langes Parti". Redan några månader efter starten tog partiet 4 mandat i stortingsvalet, men alla platserna förlorades i valet 1977 (då Anders Lange avlidit). I år kom emellertid partiet tillbaka.

Framstegspartiet har vunnit sina största framgångar i de stora städerna — och bland ungdomen. Partiet tog 12% av ungdomsväl-

jarna — och i vissa skolval fick partiet mellan 25 och 30%. Partiet arbetar med blygsamma resurser. Contras utsände besökte partikansliet — två rum i en nedsliten kontorsbyggnad i Oslos centrum. En kvinna skötte ensam om partikansliet. Men efter valet har man också fått resurser på Stortinget. På Stortinget har Contra fått en intervju med den dynamiske partiledaren Carl I Hagen.

Hur vill Du beskriva skillnaden mellan Fremskrittspartiet och Høyre?

Vi står för det som høyre vill ge intryck av att de står för — men som de inte förmår förverkliga i praktisk politik. Det gäller lagstiftning, skatter, inställningen till bidrag, byråkrati och försvar. Vi får nu se hur høyres politik ser ut i verkligheten. Ändringarna när det gäller byråkratin, marginalskatterna, försvaret och bostadspolitiken är obetydliga, jämfört med den tidigare arbeiderparti-regeringen. Försvarsbudgeten ökas t ex med bara mellan en halv och en procent, och hela budgetens minskning är på 0,7% jämfört med den gamla regeringens förslag. Man skär bort 1,2 miljarder i en budget på 150 miljarder kronor! Vi har lagt fram förslag som innebär en minskning av statsbudgeten

för det kommande året med 16 miljarder kronor. Det gör det bli möjligt att sänka den statliga inkomstskatten med hälften. I övrigt har vi förslag som innebär att bidrag till organisationer, teatrar, vuxenutbildning, pressen osv avskaffas.

Anledningen till att vi betalar så hög skatt idag är att vi får tillbaka pengarna från staten i form av olika bidrag — men för att få bidragen måste vi först organisera oss i partier, föreningar eller andra grupper. Vi vill ge individen valfrihet och rätt att själv bestämma över pengarna.

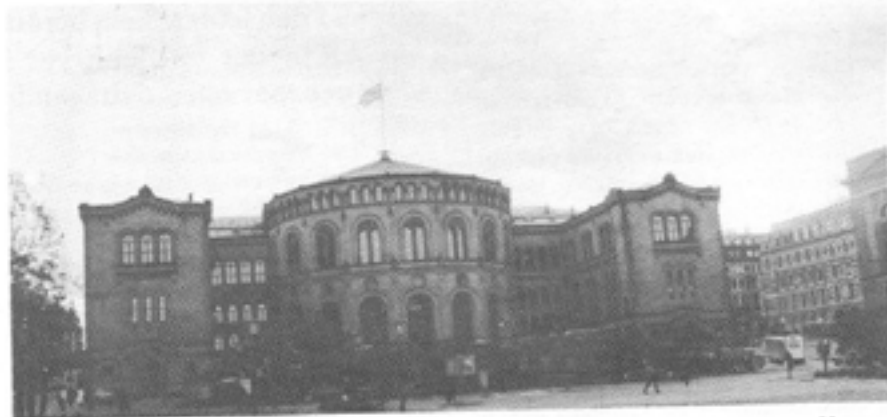
Vi vill också så småningom avskaffa den statliga u-hjälpen. Däremot vill vi införa rätt för skattebetalarna att dra av det de själva satsar på u-hjälpen från skatten. På samma sätt som bidrag till vissa organisationer är avdragsgilla i USA.

Fremskrittspartiet vill helt avskaffa inkomstskatten — hur får ni det att gå ihop?

Inkomstskatten är faktiskt en ganska liten del av statens inkomster. 10 miljarder av 150. Men den gör stor skada genom de marginaleffekter den får. Vi har redan i år föreslagit att inkomstskatten minskas med hälften — det rymmer helt inom vårt besparingsprogram. Och vi vill på sikt helt avskaffa den statliga inkomstskatten. Däremot kommer vi även i fortsättningen att ha kommunal inkomstskatt. Staten kommer att få intäkter från moms, oljeskatt m m.

Hur ser Du på partiets strategiska roll i dagens parlamentariska läge?

Det finns ingen som behöver våra röster för

Vinden blåser från höger i det nyvalda Stortinget — det syns redan på flaggan. Høyre har bildat egen regering och till höger om høyre har framstegspartiet fått fyra platser i Stortinget.

Carl I Hagen, partiledaren för Framstegspartiet föreslår att den statliga inkomstkatten avskaffas och att de statliga bidragen sänks drastiskt.

att nå majoritet i Stortinget. Ingen är intresserad av att förhandla med oss. Därför kan vi säga precis vad vi vill, utan partitaktiska hänsyn. Framstegspartiet fungerar som en säkerhetsventil för alla som är missnöjda med de övriga partiernas politik, och vi fungerar också som en spärr för fortsatt vänstervridning inom de övriga partierna, inom höyre men också inom senterpartiet, kristelig folkeparti och arbejderpartiet.

Lättare köpa sprit

Framstegspartiet har profilerat sig i alkoholpolitiken (i valkampanjen 1973 drack dåvarande partiledaren Anders Lange likör under en TV-debatt där nykterister från Kristelig folkeparti medverkade). Hur ser er alkoholpolitik ut idag?

Restriktioner för alkohol hjälper inte alkoholisterna. De skaffar sig alkohol ändå. Restriktioner är bara till bevis för vanliga hederliga människor, som vill köpa en vara som är tillåten och accepterad i vårt samhälle. Alkohol kommer att finnas även i framtiden. Det är en del av vår kultur. Vi menar att det skall bli tillåtet att sälja alla sorters öl och vin i livsmedelsbutikerna. Och i glesbygden bör livsmedelsbutikerna även få rätt att sälja starksprit, åtminstone där det är för långt till vinmonopolet (norska systembolaget). Nuvarande system med utlämningsställen dit man kan beställa sprit från närmaste vinmonopol-butik leder ofta till överbeställningar och ökad konsumtion.

Du tror inte att er politik kommer att leda till ökat missbruk?

Vår politik bygger på vår avgörande grundfilosofi. Frivillighet och tilltro till individen.

Jag tror att en minskad restriktivitet i alkoholfrågan kommer att leda till en avdramtisering av alkoholbruket, framförallt bland ungdomen som tycker att de nuvarande restriktionerna gör spriten spännande. Frihet på alkoholområdet kommer att leda till minskade alkoholproblem.

Jag kan tillägga att vi ställer oss bakom olika kampanjer som riktas till allmänheten för att upplysa om riskerna med alkohol, exempelvis den nu aktuella kampanjen för ett "personligt" spritstopp klockan elva på lördagskvällarna.

Framstegspartiet slår också vakt om privatbilismen, och kritiserar övriga partiers bilfientliga politik.

NATO:s mest lojale medlem

Hur ser ni på Norges roll i NATO?

Det är vi som är beroende av hjälp utifrån när Sovjet går till angrepp. Det är inte NATO som behöver vår hjälp. Vi är för små för att betyda något. Detta gör att vi måste vara NATO:s mest lojala medlem. Vi måste i alla delar sluta upp bakom NATO som organisation.

Vi upplever exempelvis motståndet mot neutronbomben som omoraliskt. Neutronbomben är ett utmärkt vapen, som kan stoppa en offensiv med stridsvagnar. Införandet av neutronbomber i NATO:s arsenal kan få motsidan att avstå från ett pansarangrepp i Centraleuropa. Neutronbomben blir därför ett vapen som gynnar freden, en garanti för att förebygga ett sovjetiskt angrepp.

NATO-trupper till Norge

Vi vill ha utländska NATO-trupper fast stationerade i Norge. Antalet spelar inte så

stor roll, det kan vara 3.000, 5.000 eller 20.000 man. Anledningen till att vi vill ha NATO-styrkor i Norge även i fredstid är följande: Skulle Sovjet gå till blixtrangrepp mot Nord-Norge, så skulle man på 48 timmar komma en bra bit, kanske till Tromsø, kanske till Bodø. I det läget innebär NATO-fördraget att vi skulle få stöd från våra allierade. Men vi måste se realistiskt på situationen. Kan vi vara säkra på att få det stödet? Beslut måste fattas om att sätta in trupper i en avlägsen del av världen. Det blir besvärligt att övertyga engelska och amerikanska mödrar om att deras söner skall skickas iväg för att slåss vid Norra Ishavet. Vi ser vad som händer med USA:s engagemang i Vietnam.

Militära förpliktelser blir i praktiken mycket en fråga om psykologi. Vi kan inte lita på de formella avtalen. Vi måste ha en situation där det är helt säkert att vi kan räkna med hjälp från våra allierade. Om vi har amerikanska och engelska trupper här redan i fredstid kommer amerikanska och engelska soldater att stupa i det sovjetiska blixtrangreppet. Då blir det mycket lättare att få stöd med ytterligare styrkor. I ett sådant läge blir reaktionen hos allmänheten i USA och England en helt annan — och bättre för Norge.

Det behöver ju inte heller råda något tvivel om att Sovjet också gör sådana här kalkyler. Om vi har utländska trupper stationerade i Norge i fredstid kan de vara helt säkra på att ett blixtrangrepp skulle resultera i total konfrontation med NATO. Utan NATO-trupper här kan de bli tveksamma om vad som verkligen skulle hända. De utländska trupperna blir på så sätt en trygghetsgaranti för Norge — de avhåller Sovjet från angrepp.

Hur ser ni på Sveriges roll i den militära balansen i Norden?

Vi måste bortse från Sverige. Vi får räkna med att Sverige gör allt för att hålla sig neutralt i en framtida konflikt. Sverige kan bli en tillflyktsort för flyktingar, men inget militärt stöd för Norge. Ungefär som under andra världskriget.

Sverige är ointressant som mål för Sovjetunionen. Det finns däremot två starka skäl för Sovjet att angripa Norge: vårt strategiska läge med isfria Atlanthamnar och våra oljetillgångar. Om ett femtontal år börjar Sovjet få behov av oljeimport för att klara sin egen förbrukning.

På svensk sida brukar vi uppfatta Nord-Sverige som ett genommarscheringsområde för Sovjet på vägen mot Nord-Norge. Dina kommentarer?

Det är den traditionella synen. Men i krig måste man alltid vara beredd på det oväntade. Visst ligger det nära till för Sovjet att marschera genom norra Finland och Sverige på vägen till norska atlantkusten. Men om vi inriktar hela vårt försvar på det kan vi

(Forts på sid 7)

USA:s utrikesminister Alexander Haig:

Den nya amerikanska andan i utrikespolitiken

USA:s utrikespolitik under Ronald Reagan har fått en ny inriktning. USA är berett att på ett helt annat sätt än tidigare ta på sig rollen som ledare för den fria världen — och också ta sitt ansvar för den rollen, i nära samarbete med de allierade. Vettiga förhandlingar kan bara föras utifrån en förhandlingsposition som visar styrka. Därför satsar Reagan — och Haig — på styrka, som ett första steg på väg mot förhandlingar.

En spansk filosof skrev en gång att den högre utbildningens verkliga uppgift var att lära ut väsentliga idéer. Den mest väsentliga idé man kan lära sig av under universitetsstudier är kanske att självförtroende är av grundläggande betydelse för individen. Jag vill gärna tillägga att självförtroende också är av grundläggande betydelse för nationen.

Det har under de senaste åren verkat som om vårt land hade gått miste om denna tanke. Det amerikanska folket har upplevt en djup självprövning och även ett tvivel på sig självt. På något sätt förlorade de gamla stora målen sin kraft att vara pådrivande. Vi sökte, till synes förgäves, efter ett mål att leda oss i framtiden. Vårt förtroende var skakat. Våra värderingar ifrågasattes. Våra institutioner angreps.

En förlorad drivkraft och ett förlorat förtroende hemma måste med nödvändighet få konsekvenser för vår ställning i världen. Vårt tvivel på oss själva fortplantades till andra som litade på oss och var beroende av oss. Tvivel på dagsläget blev lätt fruktan för framtiden.

Amerikas nya självförtroende

Jag tror att denna period i vår nationella utveckling är över. Vi har återfunnit oss själva som amerikaner. Vi har självförtroende igen, våra värden är riktiga och våra institutioner är värda att försvara.

Amerikas nya självförtroende grundas på en gammal tradition: respekt för individens okuvliga ande. Ett av uttrycken för denna ande är människans förmåga att ana sig till en avlägsen framtid och bli inspirerad av den. Som presidenten har uttryckt det, så har amerikanerna återigen börjat drömma om en bättre framtid, hur avlägsen den än kan verka som mål.

Återupplivandet av den amerikanska andan har lett till en anmärkningsvärd samstämmighet mellan folket, kongressen och regeringen. Frågan är inte om vi skall stärka Amerika, utan hur snabbt vi kan göra det. Frågan är inte om vi skall försvara våra intressen utomlands, utan hur kraftfullt vi kan göra det.

Enligt min mening är återupplivandet av det amerikanska självförtroendet, den amerikanska stoltheten och tillförsikten den viktigaste förändringen i världen idag. Med detta som utgångspunkt kan vi handla för att återupprätta Amerikas ledande roll. Med ett återupprättande av Amerikas ledande roll blir en mer fredlig och välmående värld ett mindre avlägsen mål.

Ökad militär styrka

Presidenten har en klar insikt om våra mål i utrikespolitiken och ett konsekvent program för att återupprätta det amerikanska ledarskapet. Det behöver inte råda någon osäkerhet om amerikanska intressen utomlands. Vi vill ha en värld som är positivt inställd till vårt samhälle och våra ideal. Vi strävar efter en värld där det kan ske en fredlig omvandling, där nationer kan lösa konflikter utan krig. Vi skall arbeta för att återupprätta hoppet om en värld fri från hot om våld och användande av våld.

Låt mig kortfattat komma in på huvudragen i vår utrikespolitik. För det första skall vi kräva större återhållsamhet och mer ömsesidighet i Öst-Väst-förbindelserna. Om vi är allvarligt intresserade av en värld där en fredlig förändring kan äga rum, där nationer kan lösa konflikter utan krig, då måste vi handla för att hålla tillbaka Sovjetunionen och dess ersättare. Förbättringen av vår militära styrka, trots kostnaderna, understryker vår beslutsamhet när det gäller förbindelserna med Moskva.

Bättre förståelse för de allierade

Vår andra handlingslinje är att blåsa nytt liv i våra vänskapsallianser. Ett grundläggande steg är ett återupprättande av förtroendet för och tilliten till vårt ledarskap i Väst. Irritationsmoment skall avlägsnas. Vi söker ett bredare samförstånd bland våra allierade för gemensamma aktioner. Och de av våra vänner som utsatts för hot tror återigen att USA kommer att hjälpa dem. Under min resa till Mellersta östern och under NATO-konferensen i Rom var förändringen uppenbar. Våra vänner och allierade uppskattar en mer kraftfull amerikansk ledning, men de uppskattar också en ledning som är mer införstådd med de allierades intressen.

Rättvis politik mot u-länderna

För det tredje söker vi en mer rättvis och ansvarig politik gentemot den Tredje världen. Utvecklingsländerna börjar se skillnaden mellan erbjudandena från Öst och erbjudandena från Väst. Sovjetunionen kommer med vapen, en genomträngande närvaro och till slut ett vasallförhållande. Väst kommer med ekonomisk utveckling, vetenskap, teknologi och humanitär bistånd. Vi kommer att uppmantra strävanden att närma sig Väst. Det är i vårt intresse att göra det och det innebär de bästa utvecklingsmöjligheterna för u-länderna själva.

Ekonomisk upprustning

För det fjärde slutligen, har presidenten förespråkat ett revolutionärt program för att bota Amerikas ekonomiska sjukdom. Kombinationen av utgifts- och skatteminskningar och förändringar i regleringsverket är betydelsefulla inslag i en ansvarig finanspolitik. Vi har tydligt sett att en vacklande

USA har tidigare förlorat sitt självförtroende. Den nya regeringen är fast beslutet att bygga upp detta självförtroende igen. Ett växande amerikanskt självförtroende är en betydelsefull förändring på den världspolitiska scenen — Amerika vill återta sin ledande roll i världspolitiken.

amerikansk ekonomi gör stor skada för vår utrikespolitik.

Ramen för vårt handlande, som jag har skissat det här, bygger på en amerikansk enighet kring övertygelsen om vårt samhälles värden och det rättvisa i våra ståndpunkter. Det är varken fråga om skryt eller vapenskrammel. Moderation och en villighet att förhandla kommer alltid att vara betydelsefulla delar av den amerikanska statens linje. Men andra måste också visa återhållsamhet. Våra allierade — och våra motståndare — måste veta att vi är pålitliga. Vi ska inte vara passiva när våra intressen är hotade.

Återupprättandet av Amerikas ledande roll i världen kommer inte att bli lätt. Som domaren Visa Handen en gång uttryckte det: "Vi måste vara nöjda med korta steg; vi måste ge och ta; och när resultatet är färdigt kommer det inte att vara fulländat". Men när vi tar dessa steg, så flyttar vi oss framåt i tillit till frihetens anda — Amerikas anda. Vi strävar efter att göra vår nation till en "signal, en lyrbåk, en norm efter vilken mänsklighetens bästa löften kommer att styra", för att citera Visa Handen.

Alexander Haig

Copyright: Imprimis, Hillsdale, Mich/Contra

(Forts från sid 5)

göra ett ödesdigert misstag. Vi måste också vara beredda på en överskeppning över Östersjön och en framstöt genom Mellan-Sverige.

Vi tar emot kärnvapen — om NATO vill placera dem här!

Har ser ni på kärnvapen i NATO:s arsenal och i Norge?

Atomvapen är förödande och fruktansvärda vapen. Men vi måste konstatera att vår frihet skyddas av atomvapen. Dessa är idag stationerade i Mellaneuropa. Om vi har balans mellan blocken när det gäller atomvapen behöver inget hända — balansen avhåller bägge parter från att använda dem. Om vi har obalans så beror det på vem som har övertaget. Om det är väst som får övertag kan vi vara trygga — Väst har aldrig gett uttryck för några aggressiva avsikter. Väst kan vi lita på. Om Öst skulle få övertag är det däremot fara å färde.

Östblocket skulle ju inte behöva använda vapnen för att nå dit man vill — det skulle räcka med att hota att använda vapnen.

Tveksamheten till installation av nya kärnvapenrobotar i Mellaneuropa är därför mycket olycklig. Vi tänker inte begära att Norge skall få kärnvapen stationerade här. Men vill NATO ha dem här, så skulle vi säga ja. Det vore omoraliskt att säga nej till atomvapen på vår egen jord, när vi ändå skyddas av atomvapen på andra ställen.

Framstegsparti i Sverige?

Hur nära förbindelser har ni med det danska Fremskrittspartiet (Mogens Glistrup)?

Vi har hittills inte haft något nära samarbete. Men det blir nog bättre framöver, när vi nu är tillbaka i Stortinget. Vi har många gemensamma ståndpunkter, men vi är två skilda partier, som naturligtvis är olika.

En viktig faktor som underlättar framtida samarbete är att danska Fremskrittspartiet ändrat inställning i försvarsfrågan. I början talade Mogens Glistrup om en telefonsvarare som på ryska sa "vi ger oss". Idag är han anhängare av ett starkt försvar.

Hur ser Du på möjligheterna för ett Framstegsparti efter norsk och dansk modell i Sverige?

Det är svårt att starta ett nytt parti. Förutsättningarna måste vara de rätta. Danska framstegspartiet uppstod när det konservativa partiet befann sig i upplösningstillstånd. I Norge har vi höyre, som enligt min uppfattning ligger åtskilligt till vänster om de svenska moderaterna. Moderaterna verkar sätta mer allvar bakom sitt tal om avbyråkratisering och lägre skatter än vad norska höyre gör.

Men det är klart att förutsättningarna finns också i Sverige. Först och främst behövs att en person med genomslagskraft tar initiativet. Det behövs någon som kan föra fram budskapet i TV, radio och tidningar. Där tror jag att det är svårare att komma fram i Sverige än vad det är både i Norge och Danmark.

En sak som gör det svårare för Framstegsparti i Sverige är att åtskilliga fortfarande tror att moderaterna skulle kunna innebära en avgörande förändring i politiken. Moderaterna är ännu inte prövade i praktisk politik. När de fått chansen, och visat att de för samma politik som övriga partier, får ett nytt parti chansen.

Har ser du på ett eget partis framtid?

Vi har ökat i de senaste opinionsmätningarna efter valet. Jag ser mycket positivt på våra möjligheter att göra intryck i debatten. Än så länge är vi för små för att ha något inflytande. Men det förhållandet att vi har 4 platser på Stortinget gör att man måste lyssna på oss i den allmänna debatten.

Intervju: Carl G. Holm

Fotnot: I två av Norges fylken underkändes valresultatet av formella skäl. Nyval hölls den 7 december. I ett av dessa, Buskerud — mellan Oslo och Bergen — har Fremskrittspartiet en viss chans att ta ett femte mandat.

I Stortingsvalet förklarade Framstegspartiet att man som bästa regeringsalternativ såg en ren höyre-regering, och som näst bästa alternativ en borgerlig koalitionsregering mellan höyre, senterpartiet och kristelig folkeparti. Framstegspartiet utfäste sig att inte fälla en borgerlig regering, om inte alternativet till den regeringen skulle vara en ren höyre-regering.

Rättsstatens framtid

Domarreglerna innebär att domaren i vissa lägen kan vägra att följa en lag — om den ger uttryck för ett alltför stort godtycke. Domarmaktens självständiga ställning i vårt samhälle pålägger domaren ett visst ansvar för att lagstiftningen inte urartar. Detta kan man bl a sluta sig till av domarreglerna, menar i denna artikel advokaten Lennart Hane. Artikeln utgör en fristående fortsättning på artikeln om Rättsstaten i förra numret av *Contra*.

Domarmakten

Enligt regeringsformen av den 6 juni 1809, skulle den som utnämns till domare få skiljas från tjänsten endast av domstol efter åtal. "Till den svenska offentliga rättens grundsatser har vid sidan av domstolarnas och förvaltningsmyndigheternas självständighet hört den i regeringsformens par 36 i dess lydelse före 1965 garanterade oavsättligheten för den som "bekläder" domarämbetet, såväl högre som lägre, samt alla ämbets- och tjänstemän". (Malmgrens kommentar till Sveriges grundlagar).

Genom att domaren erhöi vad 1809 års konstitutionsutskott kallade "äganderätt till tjänsten" åsyftades att trygga den enskilde befattningshavarens "välfärd" samt att garantera rättssäkerhetsintresset genom en i förhållande till konung och allmänhet, dvs staten, oberoende och självständig tjänstemannakår.

1965 års grundlag inskränkte oavsättligheten till att gälla endast domare.

I kommentaren till regeringsformen par 90 i dess lydelse 1862 vari fastlades att riksdagen inte ägde föreskriva bl a regerings- och domarmakternas beslut uttalas bl a: "Denna paragraf är ett tydligt uttryck för den strävan att i överensstämmelse med den Montesquieuiska separationsteorin skilja den lagstiftande maktens verksamhetsområde från den styrande maktens och domstolarnas, varom memorialet till regeringsformen talar."

Bakom denna bestämmelse låg även erfarenheter från frihetstiden. Frihetstidens maktägande ständer hade — till föga båtnad för riket — hos sig samlat såväl den lagstiftande som den styrande och den dömande makten.

I kraft av denna ställning hade de genom sina utskott ingripit kontrollerande och reviderande i såväl rättskipning som förvaltning, till- och avsatt ämbetsmän, fungerat som Högsta Domstol, upptagit besvär över förvaltande myndighetsbeslut osv.

De olidliga förhållanden som därigenom uppstod har föranlett det i paragraf 90 intagna förbudet för riksdagen att blanda sig i regeringens, domstolarnas och förvaltningsmyndigheternas verksamhet på annat sätt

än grundlagen uttryckligen medger.

Domarens självständiga ställning, stundom uttryckt som domarmakten, har bibehållits i den nya regeringsformen och kommit till uttryck i 11 kap första, andra och femte paragraferna.

Den statsrättsliga och allmänrättsliga innebörden av domarmakten, har inte ingående behandlats inom den svenska rättslitteraturen. Än mindre har frågan om domarmaktens förhållande till lagstiftningsalster som icke innehåller några rättesnören, utan som burit laglöshetens kännetecken penetrerats.

Lage Staël von Holstein hävdar i sin undersökning *Ägande- och förvärvs rättigheternas grundlagsskydd*, följande: "Statsmaktens enhet och odelbarhet må erkännas som en svensk författningsmaxim, men därmed är varken monarkin tilldelad egenskapen av dess uteslutande innehavare, än mindre kan man sluta till att domarmakten i brist på tvångsmakt vore den styrande underlägsen. Tvärtom måste betonas, att domarmakten på sitt område, i sin särskilda funktion äger en självständighet, som är av de andra statsmakterna oberoende. Det är skillnad på 'division' och 'partage'; i förra fallet upprätthålles enhetstanken, i den senare ej."

Vidare hävdas i ovan nämnda undersökning att: "Grundlagsskyddet avser ytterst rättssäkerhetens bevarande. Visar sig för dennas ernående den parlamentariska kontrollen eller däremot svarande garantier vara otillfredsställande, inställer sig domstolarnas medverkan som ett nödvändigt hjälpmedel. Domstolarna ha väl endast att realisera den materiella rätten, men i denna uppgift ligger granskningen av vad som är rätt enligt allmän-såväl som grundlag."

Detta ger ett konstitutionellt stöd för att domarmakten genom sin självständighet har skyldigheter mot vår rättsordning som måste föranleda korrektiv från domstolarna gentemot godtycket.

Blotta förhållandet att Sverige är en uråldrig rättsstat, utlöser domstolarnas korrektionsskyldighet oavsett om denna grundas i juridiska metodlärar i sedvanerätten eller förknippas med rättsordningen eller

stöds av domstolarnas självständighet.

Denna tankegång uttryckes i domarreglerna.

Varje av lagstiftaren formulerad instruktion för domaren är en strävan att fixera rättskällorna.

I svensk doktrin har det aldrig mött betänkligheter ur statsrättslig synpunkt att tillämpa domarreglerna. Dessa regler påkallar särskild uppmärksamhet när domaren saknar av lagstiftaren given vägledning för sin rätts-tillämpning.

Jag citerar följande ur domarreglerna: 1, 6-13:

1) Efter det att domaren förer Guds befallning till att döma rätt, därför bör honom med all makt vinnlägga sig därom, att han vet vad rätt är: ty såsom han icke tjänar till en predikare, som icke vet vad i skriften står, och vad grund och mening däruti är, så tjänar han ock icke till en domare, som icke vet vad lagen innehåller, och vad grund och mening däruti är, och huru de brukas skola. Och därför stå de farligen och göra uppenbar orätt, som skicka dem ut för domare, som intet förstånd hava. Förty huru skola de döma rätt, som icke veta vad rätt är? Och de som sådana oförståndiga domare utskicka, skulle befrukta sig, att de bliva visst delaktiga med i de falska domar, som avsågda varda. De stå ock själva farligen, och föra sig i obetsånd, som taga sig domar-ämbete uppå, och kunna det dock icke förestå.

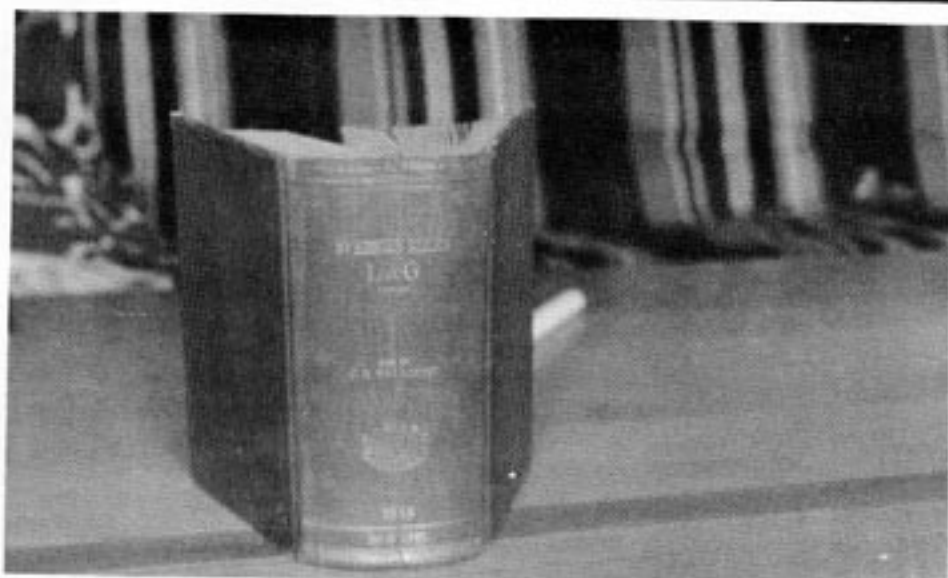
6) Domaren skall grant veta lagen, där han efter döma skall, ty lagen skall vara honom för en rättelse.

7) Alla lagar skola vara sådana, att de tjäna till det meniga bästa, och därför då lagen bliver skadlig, så är det icke mera lag, utan *olag*, och bör avläggas.

8) En god och beskedlig domare är bättre än en god lag, ty han kan alltid laga efter lägligheten. Där en ond och orättvis domare är, där hjälper god lag intet, ty han vränger och gör dem orätt efter sitt sinne.

9) Det rätt och skäl icke är, det kan icke heller vara lag; för de skäl som lagen haver med sig, gillas hon.

Det finns ingen annan som kan inskrida till rättsstatens försvar än domstolarna. Den unika ställning som domstolarna har i vårt samhälle måste utnyttjas för att försvara rättsstaten mot politiska angrepp.

10) All lag bör med beskedlighet driven varda: förty högsta rätt är största orätt, och måste nåden vara med rätten.

11) Lagen gillar icke allt det hon icke straffar: förty all misshandel kan icke uppräknas i lagboken.

12) Domaren akte i all lag, vad hans uppsåt var som lagen gjorde, annars varder hon missbrukad och vändes till ett annat sinne, än hans mening var som lagen gjorde.

13) Den menige mans bästa är den yppersta lagen, och därför det som finnes den menige man till nytta vara, det bör hållas för lag, ändock att beskriven lag efter orden synes annorlunda lyda.

Det äldriga begreppet olag är det adekvata uttrycket för godtyckesflödet i 70-talets lagstiftningsverksamhet. Domarreglerna ålägger således domstolarna att avlägsna olagen, vilket idag innebär en rättslig förpliktelse att vägra tillämpa godtyckesmakt såsom ett maktinstrument, enskilda medborgare eller enskilda medborgares organisationer till skada, för att tvärtom undvika varje risk för skadeverkningar.

Avlägger domarna de normlösa lagarna, kan åtgärderna innebära att laglösheten i lagstiftningen så effektivt och framgångsrikt bekämpas, att de politiska partierna kan lösgöra sig från massmedias utpressningsgrepp och en pånyttfödelse av rättsstaten kan ske.

Även domareden som avlägges av alla domare i Sverige och Finland enligt ett sedan 1734 nästan oförändrat formulär, uppfordrar domstolarna till att värna om rättsordningen och bekämpa godtycket. I domareden lovar domaren, "att aldrig lag vränga eller orätt främja för släktskap, svägerskap, vänskap, avund, illvilja eller rädhåga, ej heller för

mutor och gåvor eller annan orsak, under vad sken det vara må." (kursiverat här).

Hur en domare skall undvika att vränga en innehållslös lag eller veta om han främjar rätt eller orätt, när lagen inte ger minsta anvisning, ger varken juridiska metodläror eller rättsvetenskapen något svar på.

Domareden bör dock anses förbjuda domstolarna att utveckla godtycke. Edens innehåll, att lagen skulle vrängas under annan orsak, under vad sken det vara må, förefaller direkt förbjuda domaren att jaga medborgare och deras tidigare skyddade fri- och rättigheter, till förmån för klara eller diffusa mål åt sin nya herre, som förvisso icke är lagen.

Domarreglerna skulle således ge en rättslig anvisning och ett förbud mot godtyckets förödelse, för att i stället fastlägga skyldigheten att garantera medborgarfriheten just i rättstillämpningen.

Domstolarna bör inskrida även av den

anledningen, att ingen annan finns som kan göra det. Skyldigheten är ett uttryck för vördnaden inför lagen och vår uråldriga rättsstat.

Rätt och politik

Som ett utflöde av domstolarnas självständiga ställning i förhållande till övriga statsorgan, har domstolarna med frenesi bekämpat politiska ställningstaganden.

I en situation då politiseringen drivs allt vidare in i och över allt enskilt och samhällsligt liv, kan en sådan målsättning ej vidmakthållas. Godtyckesmakten utan varje innehåll av rättslighet och vägledande normer för domstolarna får därtill anses vara politisk, både till sin innehållslöshet och på grund av dennas karaktär att befrämja destruktiva mål, utan att varken lagstiftare eller lagen tar något eget ansvar. Domstolarna snärjes i politiska strävanden och målsättningar utan att detta ens behöver uttalas. Genom godtycket är domstolarna indragna i en aktiv politisk roll och faktiskt ingenting annat. Politik betyder att bedriva målinriktad verksamhet utan begränsning av målsättningen. En politisk målsättning är att destruktivera rättsstaten och i dess ruiner fastlägga förmyndarstaten/polisstaten. Att domstolarna skulle vara skyldiga att bedriva politisk destruktiv verksamhet för att denna vilseledande betecknas som rättslig och samtidigt vara utestängda från att söka rädda rättsstaten för att denna verksamhet skulle kunna stämplas som politisk, är lika förryckt som oförenligt med rättsstatstanken, vår rättshistoria, befolkningens uråldriga fri- och rättigheter, vår konstitution och givetvis domstolens karaktär av domstol.

För lägesbestämningen bör kanhända också rena självbevarelsedriften få ge sig till känna. Det gamla romarordet *Hodie mihi, cras tibi**, är en djup och vidsträckt sanning, icke minst i en polisstat.

Lennart Hans

* Idag mig, i morgon Dig.

ERBJUDANDE TILL ALLA SOM LÄSER BÖCKER!

Bokklubben Frihetsforum
Box 15053
104 65 Stockholm

Om Du anmäler Dig som medlem i Bokklubben Frihetsforum får Du upp till 40% rabatt på aktuell politisk litteratur. Bokklubben väljer böcker från alla förlags utgivning, det bästa och mesta bland antisocialistisk litteratur på svenska.

Du förbinder Dig genom medlemskap att köpa tre böcker per år. Du får lämna klubben när som helst, sedan Du köpt tre böcker utöver den första.

Bland aktuella erbjudanden märks:
Alexander Solzjenitsyn: Västerlandets misstag. Klubbpris 33:-.

Husbondens röst. Klubbpris 34:-.

Rune Andersson: Rättsstat i upplösning. Klubbpris 32:-.

Henri Lepage: Imorgon kapitalism. Klubbpris 16:-.

BREV TILL CONTRA

Milton Friedman till Contra: Fortsätt kampen!

HOOVER INSTITUTION

ON WAR, REVOLUTION AND PEACE

Stanford, California 94305

Oct 25, 1981

Dear Carl Holm:

Sam Husbands was good enough to bring back from Sweden the issue of Contra that contained your review of our book.

Needless to say, my command of Swedish is zero, so I was unable to read it, but Sam reports that you are a rare bird in Sweden... a real libertarian, so I have no concerns about its content.

I have been very much impressed by the reactions we have received to both the TV series & the book from all over the world. We have now company that you would think certainly, our prospects now are brighter than they have been in my lifetime. So keep up the good fight.

Milton Friedman

25 oktober 1981

Bäste Carl Holm:

Sam Husbands var vänlig att från Sverige ta med det nummer av Contra som innehöll din recension av vår bok.

Jag behöver inte säga att mina kunskaper i svenska är noll, så jag kunde inte läsa recensionen, men Sam säger att du är en konstig figur i Sverige — en riktig libertarian, så jag är inte oroad över innehållet.

Jag har blivit mycket imponerad av de reaktioner vi fått både på TV-serien och boken från hela världen. Vi har fler meningsfränder än man tror. Förvisso är utsikterna nu ljusare än de varit under min livstid.

Så fortsätt den riktiga kampen.

Milton Friedman

Contra (nr 5 1981) överlämnades till Milton Friedman av Sam Husbands, som är personlig bekant med såväl Milton Friedman som Carl Holm i Contras redaktion. Det var en något udda väg som Contra tog till Milton Friedman. Sam Husbands reste från Stockholm vidare till Moskva, innan han återvände till USA. Inga problem med Contra i Moskva-tullen!

Det är damtidningarna — inte herrtidningarna — som exploaterar kvinnor på ett ojust sätt!

Det sägs att sk herrtidningar exploaterar kvinnor. En del konsumföreningar har av detta skäl stoppat försäljningen!

Men vem är det egentligen som blir exploaterad? Flickorna på bilderna får ju rejält betalt — eller åtminstone tillräckligt för att de ska ställa upp. Det är ju dessa flickor som exploaterar kundkretsen — inte tvärtom!

Exploatering av kvinnor av grövsta slag förekommer däremot i tidningar som Svensk Damtidning och liknande. Dessa tidskrifter lurar godtrogna kvinnor att lägga ut pengar

på en smörja som får de sk herrtidningarna att framstå som rena kvalitetstidskrifter.

När skall massmedia och konsummedlemmar lära sig att skilja på exploaterade och exploaterer?

Björn o Eva Lundgren

Sverige skulle behöva en egen neutronbomb — ett effektivt vapen som kan hålla angripare borta!

Jag läste med stort intresse artikeln om neutronbomben i förra numret av Contra. Jag delar helt artikelförfattarens uppfattning att neutronbomben är ett billigt sätt att skaffa sig en försäkring mot sovjetisk utpressning. Att neutronbomben dessutom är betydligt skonsammare för civilbefolkningen än dagens kärnvapen talar naturligtvis också till dess fördel.

Neutronbomben blir ett vapen för fred — som det heter i artikelrubriken.

Men det är inte bara NATO-länderna som har intresse av att stå emot sovjetiska påtryckningar. Det har vi i minst lika hög grad i Sverige. Även för Sverige skulle neutronbomben kunna vara ett bra vapen mot sovjetiska pansarangrepp. Det är på tiden att diskussionen tas upp om inte Sverige också borde skaffa sig en neutronbomb.

Per-Olof Eklund

Svenska regeringens handläggning av ubåtsaffären var ynkligt svag — man skäms över att vara svensk!

Ynkligt är det enda omdömet man kan göra om regeringens handläggning av ubåtsaffären. Inget åtal mot besättningen, trots att ryssarna själva gett oss prejudikat genom domen mot U2-piloten Gary Powers. Ingen genomsökning av u-båten, trots att vi har prejudikat på sönderplockandet av den Mig25 som landade i Japan för några år sedan — och då var det ändå inte fråga om intrång med fientliga trupper, utan en pilot som hoppade av. Inga ordentliga förhör i enrum med besättningen på båten — därigenom fick inte ens det svenska försvaret ut vad det borde i information om Sovjets aktiviteter. Inte ens ett försök att utvärdera u-båten mot Raoul Wallenberg, familjen Agapov eller några politiska fångar i slavarbetslägren. Och som kronan på verket ett återsändande av kärnvapnen till Sovjet. En teknisk undersökning av militär expertis borde ha varit ett minimum av försiktighetsåtgärd för vår egen säkerhet — nu vet vi inte ens om det var en torped eller en mina. Sedan kunde det naturligtvis diskuteras om vi skulle införliva vapnen i vår egen arsenal eller placera dem på armémuseum.

Efter detta ynkliga skådespel av vår regering skäms man över att vara svensk. Lyckligtvis är jag ung nog att ha sluppit de två liknande nesliga parallellerna i detta sekels historia: uppgivandet av Norge 1905 och medgivandet av den tyska permittenttrafiken under andra världskriget.

Fallskärmsjägaren

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan, försvitt inte annat markerats med citationstecken.

Skattefrälset

Vanliga inkomsttagare "under skatter dignar ned", som det heter i *Internationalen*. Det finns emellertid privilegierade grupper som ställs helt utanför skattelagstiftningens normala regler. Vi har tidigare berättat om hur riksdagsmän får "traktamenten" på villkor som skulle föranleda böter om inte fängelse för en privatperson anställd i ett enskilt företag. Det är här främst fråga om en väsentlig principfråga. Låt oss utgå från att riksdagsmännen är värda den extra ersättning det är fråga om. Men varför skall de inte då ge sig själva den bruttolön som motsvarar den ersättningen. Så att de själva får känna av de praktiska konsekvenserna av det skattesystem de är ansvariga för. Det blir annars lätt så att riksdagsmännen missuppfattar vad skatterna betyder för enskilda medborgare.

Ett annat exempel på skatteprivilegier är för forskare vid SIPRI, fredsforskningsinstitutet i Stockholm. Genom en särskild lag av den 8 maj 1980 är utländska forskare undantagna från skatt på 46.000 kronor per år! Ett ganska fantastiskt förhållande helt främmande för svensk rättstradition. Även här är det fråga om statliga pengar. På något sätt skulle det väl sticka politikerna i ögonen att betala den bruttolön det är fråga om — med 70% marginalskatt skulle det röra sig om löneökningar på 150.000 kronor.

En av de forskare som åtnjutit detta privilegium är nyzeeländaren Owen Wilkes, dömd för spioneri i Norge, och tidigare i höst gripen av svenska SAPO, men senare frisläppt. Enligt Wilkes tidigare medarbetare på SIPRI Maria Lunderius "fanatiskt anti-amerikansk och pro-sovjetisk". Wilkes har i övrigt medverkat med material till Maj Wechselsmanns bok *Till kamp mot vapnen*. Där medverkade i ö även en annan SIPRI-medarbetare, Malvern Lumsden, också han i åtnjutande av de unika skatteprivilegierna.

Den nytillträdande SIPRI-direktören Frank Blackaby uppges vara av ungefär samma inställning som Wilkes, dvs mycket sovjetvänlig. I många fall arbetar SIPRI med att kartlägga Västs militära potential, men utan att ägna motsvarande intresse åt östsidan.

Polen som studiemål

Det är utan all förvåning som vi noterar att Karin Monié, som handlägger litteraturstöd på Statens kulturråd, nyligen besökt Polen

för att studera bokbranschen därstädes. Att Statens kulturråd har öststaterna som modell torde vara allom bekant. Nu har en av handläggarna varit på studiebesök hos förebilden, enligt en artikel i tidskriften *Svensk Bokhandel*.

Arbetslöshet för äldre

En insändare i *Metallarbetaren* kritiserar det egna facket. Ombudsmännen hos Metall har nämligen förhandlat sig fram till en enastående pensionsuppställning. Pensionen tjänas nämligen in under 20 år och pensionering sker sedan vid 60! Resultatet har, enligt insändarskribenten, blivit att ingen fackklubb har råd att anställa en ombudsman över 40 — då måste klubben nämligen betala förhöjd pensionsavgift, så att ombudsmannen kan få full pension vid 60, trots att han arbetat hos facket mindre än 20 år!

Intresse för Karlskrona

Det är inte bara sovjetiska flottan som är intresserad av Karlskrona. Samtidigt som ubåt 137 var på "besök" i Karlskronas skärgård besökte en gymnastikgrupp från Östtyskland Karlskrona. Det var inledningen på "DDR-dagarna", som fortsätter med kulturdagar mellan 22 november och 13 december.

Redan den 9 oktober inleddes östtyskarnas propagandaoffensiv. I Blekinge Läns Tidning för den 9 oktober uttalade chefen för "DDR:s" kulturcentrum i Stockholm att östtyskarna vill ha samarbete med Sverige "då det gäller att göra Norden till ett atomvapenfritt område". Det var några veckor innan de sovjetiska atomvapnen i Karlskrona skärgård avslöjades...

Bakom arrangemang av den här typen ligger vanligen ett intensivt arbete från det berörda östlandets ambassad, som resulterar i att man övertalar lämpliga kommunala organ att ställa upp som värdar.

Sovjetiska kulturdagar

Inte bara Karlskrona har under hösten varit föremål för planerade kulturevenemang från Östblocket. Sovjet satsade på Karlstad. Bakom arrangemanget låg Pjotr Klimenkov, chef för sovjetiska generalkonsulatet i Göteborg. Otroligt nog lyckades Klimenkov dessutom få skattebetalarna i Karlstad att stå för en del av kostnaderna! Kommunen anslog över 20.000 kronor till arrangemanget, bl a anslogs medel för att utgöra pris i en av skolförvaltningen i Karlstad genomförd uppsatstävling om Sovjetunionen. Uppsatstävlingen tillkom på förslag av Förbundet Sverige-Sovjetunionen, en okänd kommunistisk propagandaorganisation. Första pris i uppsatstävlingen är en resa till Moskva, betald av Karlstad kommun! Två borgerliga kommunalpolitiker, Lars-Inge Nyström (fp) och Ulla Wennerström (c) deltog våren 1980 i slutet av 1980 respektive i maj 1981 i resor till Sovjet arrangerade av Förbundet Sverige-Sovjetunionen.

Arbetslösa inflyttade

SACO/SR-tidningen har granskat Ljusdals arbetslösa och kommit fram till att en tredjedel av de arbetslösa var nyinflyttade. 78% av dessa hade sagt upp sig från en fast anställning och flyttat till arbetslöshet i Ljusdal. 74% fick ersättning från arbetslöshetskassan. Ljusdal tillhör de kommuner som har högst arbetslöshet i landet. Det skall understrykas att bara en liten del av de nyinflyttade var Ljusdalsbor som återvänt till kommunen. Många hade tidigare aldrig bott i trakten.

Stålverk 80 kostar än!

Stålverk 80 blev ett monument över en misslyckad socialdemokratisk näringspolitik. Kort efter valet 1976 stoppades projektet, och idag är även socialdemokraterna tack-samma för vad som skedde. Istället för en ökad marknad för stålindustrin har alla tvingats till neddragningar, och Stålverk 80s tilltänkta produkt stålämnen har idag över huvud taget ingen marknad i Europa. Det går inte att sälja ett enda ton!

Med detta sagt kunde det kanske räcka med att dra ett glömskans skynke över en felriktad — och kostsam — industrisatsning. Men kostnaderna begränsar sig inte till de hundratals miljoner som lades ned i projektering och förberedelser. Den nytillträdde chefen för LKAB, Viking Sjöstrand, avskjade nyligen att Stålverk 80 kostat LKAB leveranskontrakt på 4,5 miljoner ton järnmalm per år — något som skulle kunna vara skillnaden mellan nuvarande förluster och vinst för LKAB.

Bakgrunden är följande. Under förberedelserna för Stålverk 80 sade LKAB upp långsiktiga leveranskontrakt med England, för att ge utrymme för leveranser till Stålverk 80. Engelsmännen skaffade sig nya leverantörer (i Brasilien), och idag kan inte LKAB vinna tillbaka kunderna i England. Priset på den brasilianska och svenska malmen är detsamma och Brasilien är uppenbarligen en mer pålitlig leverantör. LKAB har tvingats minska sin produktion från nära 30 miljoner ton järnmalm per år till idag cirka 20 miljoner ton. De 4,5 miljoner ton som man förlorade genom Stålverk 80 skulle alltså idag mycket väl ha rymts inom företagets produktionsapparat.

Göta Finans

Det skandalomsusade bolaget Göta Finans betalade inga räkningar för sina hyresfastigheter och gick i konkurs efter en av de största skumraskaffärerna i Sverige under senare år. Bolaget fick bl a frikostiga lån från Sparbankernas Bank. Herrarna på banken borde ha fördjupat sig i sina söners lektyr och dragit örnen åt sig. Namnet Göta Finans inregistrerades något år efter det att tidningen MAD publicerat sin egen variant av Monopol-spelet, betitlat just Göta Finans. Det Göta Finans som följde MAD i spåren har stora likheter med tidningens spel.

Fackpampar

I Tidaholm finns det en snickerifabrik med 15 anställda. Ingen var med i facket, och ingen ville heller vara med. Företagets största kund var BPA, det fackföreningsägda byggnadsföretaget. När BPA upptäckte hur det stod till förklarade man att man inte kunde göra affärer med företaget längre. En av de anställda uppoffrade sig då, anslöt sig till Träindustriarbetarförbundet och

företaget slöt avtal med Trä. Men det räckte inte för BPA, samtliga arbetare skulle gå med i Trä, innan man var beredd att godta företaget som leverantör igen. Träindustriarbetarförbundets ombudsman i Tidaholm säger: "Så länge arbetarna inte är organiserade skall de inte ha några jobb från BPA. Vi kan inte ta hänsyn till att de har familjer att försörja." (Företagaren)

Missuppfattning om vinsten

SIFO har intervjuat svenska folket om vinstens storlek. Hur stor tror man att vinsten är i förhållande till lönerna?

I maj 1981 trodde 41% av de tillfrågade att vinsten normalt var större än lönerna! 44% hade motsatt uppfattning och 15% svarade att de inte visste.

Det verkliga förhållandet är att lönerna är femton (15) gånger så stora som vinsterna!

Bland LO:s medlemmar var missuppfattningen ännu större, hela 51% trodde att vinsten var större än lönen!

Motsvarande undersökningar i USA visar liknande resultat, även om siffrorna inte är riktigt lika höga.

Långsiktig förmögenhetsutjämninng pågår i Sverige

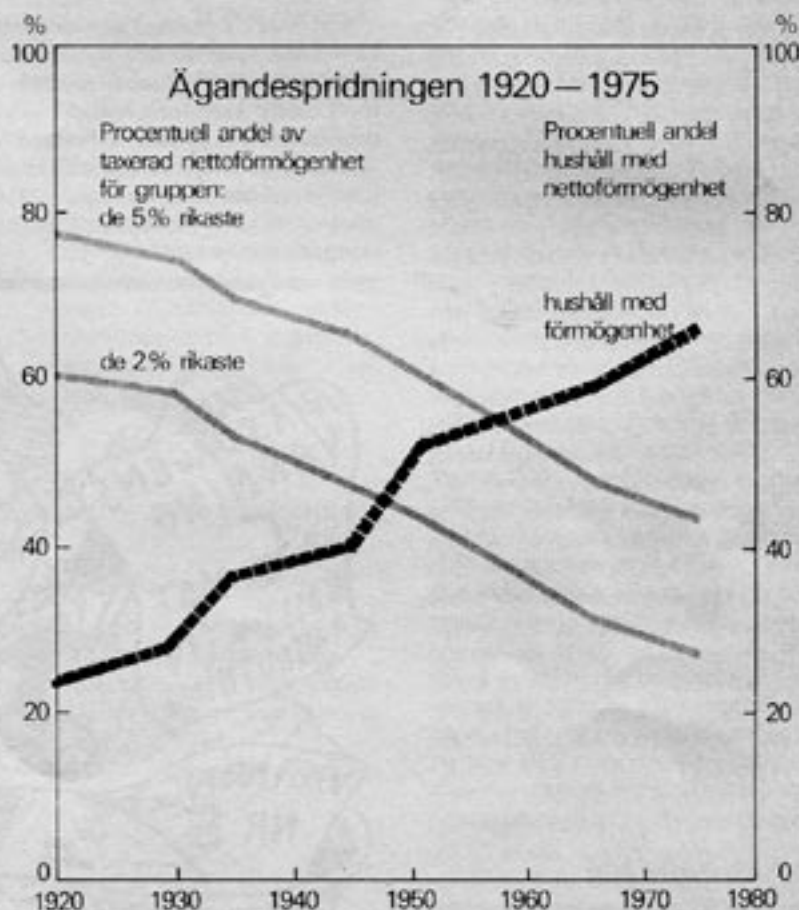
Det pågår sedan lång tid en utjämninng av förmögenheterna i Sverige. De mest förmögna grupperna i Sverige äger en allt mindre del av de samlade förmögenheterna. Samtidigt får allt fler människor en egen nettoförmögenhet — dvs tillgångar som är större än skulderna.

Av diagrammet nedan framgår, av den övre vänstra kurvan, att 1920 ägde de 5% rikaste 77% av det sammanlagda värdet för samtliga förmögenheter. Denna grupps andel av förmögenhetsvärdet har sedan kontinuerligt minskat till 44% år 1975.

På samma sätt har förmögenhetsandelen för gruppen de 2% rikaste minskat från 60% år 1920 till endast 28% år 1975.

Ägandespridningen framgår också av kurvan som går snett upp åt höger. Den visar att år 1920 ägde 22 procent av hushållen i Sverige tillgångar som var större än skulderna. Ägandet har sedan spritts till allt större grupper. Motsvarande siffra 1975 var 64%.

(Näringslivets ekonomifakta)

UTLANDS-NYTT

Livsmedelsransonering i Rumänien

Rumänien har nu följt Polen i spåren och infört livsmedelsransonering. Ransoneringsarna gäller produkter av vete och majs. Det har också gjorts straffbart att utfodra djur med säd.

Under hundratals år har Östeuropa, inklusive Ukraina, Polen och Rumänien utgjort kornbodar för det magrare Västeuropa. Sedan kommunismen infördes har den forna jordbruksexporten vänt i import i hela Östeuropa.

Presidentval i Finland

Urho Kekkonen valdes till president tidigt 1956. Inför det nya presidentvalet kan det finnas anledning att titta tillbaka på hur det gick till 1956.

Urho Kekkonen var statsminister, och en av sex presidentkandidater. Presidenten villjs av en elektorsförsamling, vars medlemmar är folkvalda. Om ingen får majoritet i första omröstningen i elektorsförsamlingen får denna senare ändra sina röster, sluta allianser inom församlingen etc för att få fram en majoritet.

Elektorsförsamlingen bestod (och består även idag) av 300 ledamöter. 1956 kandiderade de sex partierna agrarerna (centern), socialdemokraterna, kommunisterna, liberala folkpartiet, svenska folkpartiet och samlingspartiet med var sin kandidat.

Urho Kekkonen (agrarerna) fick 89 elektorer och Karl-August Fagerholm (socialdemokraterna) 74. Ingen hade alltså majoritet.

I finsk politik har socialdemokrater och samlingspartister ofta kunnat förenas kring en sovjetkritisk ståndpunkt, medan kommunister och centerpartister varit mer sovjetvänliga. Och Kekkonen var Moskvas kandidat. Kommunisterna ställde därför mangrant upp bakom Kekkonen, medan samlingspartiet ställde upp bakom Fagerholm. Vid en sammanställning av elektorernas partitillhörighet räknade man med att Fagerholm skulle vinna en knapp seger. I elektorsförsamlingens tredje omröstning den 15 februari 1956 var det emellertid Kekkonen som vann — med en rösts marginal. Än idag är det ingen som vet vem det var som röstade mot partilinjen.

Moskva backade under valkampanjen efter bästa förmåga upp sin favorit, Kekkonen. Som statsminister kunde han ta åt sig en del av äran för återlämnandet av militärbasen Porkkala, strax utanför Helsingfors. Återlämnandet var utlovat före presidentvalet, men det skedde praktiskt först efter valet. Då avslöjades att bygden skövlats och vanvårdats under den sovjetiska tiden (efter

andra världskriget). Men dessa avslöjanden kunde inte påverka det presidentval som ägt rum tio dagar tidigare!

Flera liknande, om inte fullt lika betydelsefulla aktioner, till Kekkonens stöd gjordes av Moskva 1956.

Det återstår att se vad man hittar på i Krenl för att driva igenom sin vilja 1982.

Angola

UNITA, den västvänliga frihetsrörelsen i södra Angola, under ledning av Jonas Savimbi, hävdar att den nu kontrollerar en tredjedel av Angola. Av landets ungefär 8 miljoner invånare skall 3 miljoner leva i UNITA-kontrollerade områden. UNITA har 15.000 soldater och 5.000 hemvärnsmän, vilket inte ens är lika många soldater som Kuba har i Angola. UNITA:s starkaste områden ligger i sydvästra Angola. När Sydafrika har gjort framstötter in i Angola har det skett i sydvästra Angola. Det är därifrån SWAPO-guerillan har opererat mot Namibia.

Sovjetiska robotar

I diskussionen om sovjetiska robotar har den stora SS-20-roboten kommit i fokus. Men den är bara en av många robotar i Sovjets arsenal.

Sovjet har 300 SS-19-robotar med en räckvidd på 900 mil — dvs interkontinental räckvidd. Varje SS-19 kan ha upp till sex stridsspetsar, men det uppskattas att inte mer än 100 av robotarna har så många stridsspetsar — ännu.

150 robotar är av typ SS-17. De har 1.000 mils räckvidd och upp till fyra stridsspetsar.

Den verkliga jätten är SS-18 med en räckvidd på 1.100 mil och upp till 10 stridsspetsar. Sovjet har över 300 sådana robotar.

60 robotar är av typ SS-11, en ganska gammal typ av robot. Ytterligare 60 robotar är av typ SS-13, som nyligen moderniserats.

SS-20 är en medeldistansrobot, speciellt avsedd för Europa. Den kan emellertid enkelt byggas om till en SS-16, med interkontinental räckvidd. Den enda skillnaden mellan SS-16 och SS-20 är att SS-16 har ett tredje steg.

SS-20 har tre stridsspetsar. Den kan träffa ett mål med en precision på 40 meter — med en räckvidd på flera hundra mil. SS-20 ersätter nu äldre robotar av typerna SS-4 och SS-5. Den viktigaste taktiska skillnaden ligger i att SS-4 och SS-5 är fast stationerade, medan SS-20 är monterad på transportfordon. USA uppskattar f n att 180 SS-20-robotar är installerade. Över 300 stridsspetsar är avsedda för Västeuropa.

Av de äldre robotarna SS-4, SS-5, SS-11 och SS-13 är åtskilliga placerade i områden där deras räckvidd endast räcker för mål i Skandinavien.

Profet, eller...

En vecka innan mordet på president Sadat yttrade Sovjets utrikesminister Andrej Gromyko följande under en överläggning med Israels utrikesminister Yitzak Shamir:

"Ni är väldigt säkra på er själva just nu, eftersom ni ser att allt som händer i regionen inte är så uppskakande. Men jag behöver inte påminna er om att i Mellersta östern händer saker plötsligt — 24 timmar kan vara nog — och sedan står saker och ting på huvudet." (The Economist, London)

Skola för terrorister

Spanska säkerhetstjänsten konstaterar att det finns utbildningsläger för terrorister ett tjugotal kilometer från den algeriska huvudstaden Alger. Kurserna är på tre månader och leds av ledaren för "de förtryckta folkens organisation". Han är direkt underordnad den algeriska hemliga polisen, vars chef heter överste Hoffmann (östtysk?). Kubanska instruktörer undervisar i hantering av vapen och sprängämnen och lärare från sovjetblocket undervisar i marxism-leninism och revolutionär taktik. Uppgifterna är hämtade från den franska tidskriften Figaro Magazine, vars reporter Jean-Pax Méfret intervjuat den spanska säkerhetstjänsten.

Militär solenergi?

Generalöjtnant Daniel O Graham, tidigare chef för amerikanska försvarets underrättelsetjänst, har föreslagit att solenergi skall utnyttjas för militära ändamål. Jättelika (relativt billiga) satelliter skulle kunna användas för att koncentrera solenergi mot fientliga robotar, som därigenom förintas. Graham menar att det finns tekniska förutsättningar för detta och att systemet inte skulle behöva bli särskilt dyrt.

Vad säger männe kärnkraftsmotståndarna när det nu uppstår ett klart samband mellan solenergi och militär teknologi?

(America's Future, New Rochelle, N. Y.)

Raoul Wallenberg

Ytterligare ett vittne om Raoul Wallenberg har tystats av de sovjetiska myndigheterna. Vejlo Kalep är estländare. Han lyckades till estniska flyktingar i Sverige få ut information om att han hade nya upplysningar om Raoul Wallenberg. Däremot kom det inte fram vilka upplysningar det gällde. Kalep arresterades i den estniska staden Pärnu och är dömd till fyra års läger med sträng regim. (Danizdat, Köpenhamn)

Sanningskampanj

Den amerikanska organisationen American Legion har startat en kampanj som går ut på att 1% av försvarsbudgeten skall satsas på en kampanj för att avslöja sanningen om kommunismen. Det skulle vara fråga om miljarder dollar!

(Christian Anti-Communism Crusade, Long Beach)

Kapitalism på Ceylon

På Ceylon har kapitalismen återigen visat vilka underverk den förmår uträtta i de utländer där den släpps fri. Landet blev självständigt 1948 och valde omgående en socialistisk väg, med omfattande statlig kontroll av näringslivet. 1977 hade man gratis utbildning, gratis medicin, gratis vatten, subventionerade livsmedel, billiga transporter och bostäder — men bristerna och köerna fanns naturligtvis också där. Landet kännetecknades också av ekonomisk stagnation, trots en mycket snabb folkökning. Nationalinkomsten låg under 1.000 kronor om året.

1977 hade Ceylons (Sri Lankas) folk fått nog. Den nyvalde presidenten Junius Richard Jayewardene och hans Förenade Nationalistpartiet lovade fri företagsambet och vann på det programmet en jordskredsseger. Löftena har hållits och Ceylon har genomgått en snabb ekonomisk utveckling.

Statliga monopolföretag har avskaffats eller deras verksamhet har reducerats. Importen har släppts fri, vilket har tvingat ineffektiva skyddade industrier (många av dem statliga) att konkurrera. Livsmedels-subventionerna har avskaffats och ersatts med livsmedelshjälp till de fattiga. Och den ekonomiska politiken har ändrats från stöd till konsumtion till stöd till kapitalinvesteringar.

Jayewardene har också sänkt skatterna och utländska investerare har lovat frihet från regleringar.

Resultatet av denna politik är mycket uppmantrande, arbetslösheten har minskat från 20 till 15 procent (fortfarande finns alltså mycket att göra), och den ekonomiska tillväxttakten har fördubblats från 2,5% per år och capita till 5%. Och detta trots förödlade cykloner, torka och galopperande internationella oljepriser.

(America's Future, New Rochelle, N.Y.)

Kärlek i Kina

Aven en del svenska tidningar har haft notiser om den kinesisk-franska kärlekskonflikten. Men den verkliga orsaken till konflikten försvann typiskt nog på vägen.

Under den franske handelsministerns Michel Jobert besök i Peking nyligen inställde fransmännen en mängd planerade sammankomster. Anledningen uppgavs vara franskt missnöje med affären Li Shuang.

En fransk diplomat i Peking, Emmanuel Bellefroid, blev förälskad i Li Shuang. Li Shuang är 25 år och konstnär. Hon målar abstrakta tavlor. Bellefroid och Li Shuang förlovade sig och ansökte om tillstånd att gifta sig. Detta stötte på patrull i den kinesiska byråkratin. Då flyttade paret samman utan att ha fått de formella tillstånden klara (det var en utdragen historia — det tog något år).

När Bellefroid tillfälligt lämnade Kina arresterades Li Shuang utanför paret's gemensamma bostad. Arresteringen ägde rum den

9 september. Sedan dess har Li Shuang inte syns till. Hon har senare dömts till två års "omskolning", vilket i kinesisk rättspraxis är detsamma som arbetsläger.

Den officiella motiveringen är att paret sammanbott utan att vara gifta.

Så långt har en del svenska tidningar berättat. Och det är naturligtvis illa nog så långt.

Men den verkliga orsaken bakom domen mot Li Shuang är en annan. Hon är olik-tänkande och tillhör oppositionen mot kommunistregimen. Bedömare i Peking anser att detta var det verkliga skälet bakom domen mot henne. Sammanboende utan äktenskap kan de kinesiska myndigheterna se mellan fingrarna med, åtminstone om utlänningar är inblandade. Men kontakter mellan utlänningar och oppositionella är absolut förbjudna. Eftersom de kinesiska myndigheterna är betydligt hårdare på denna punkt än exempelvis de sovjetiska, så vet vi förhållandevis lite om den kinesiska oppositionens verksamhet.

Fångar arbetar på export

I östtyska fångelser arbetar politiska — och andra fångar — för export. Produkter som tillverkas av fångarna hamnar bland annat i Sverige — till priser som konkurrerar ut svenska företag.

Tidigare politiska fångar i Östtyskland, som nu kommit över till Väst, har berättat om verksamheten. Registret av produkter är mycket brett, från julljus över gökur till schackbräden och möbler.

Fångarna skall officiellt få betalt för sitt arbete. Men i praktiken får en fånge som uppfyller de högsta kraven (vilket bara ett

fåtal gör) 100 östmark per månad. Det går utan vidare åt för att i fångelsekiosken komplettera den undermåliga maten i fångelse. I kiosken kan fångarna köpa bl a korv, ägg och mjölk, varor som inte ingår i den ordinarie kosten.

För att ge en uppfattning om vilka produkter som fångarna utnyttjas för, skall vi här ge en exempelsamling:

julljus åt VEB-Widol tillverkas i Bautzen I-fängelset.

styr enheter för elektronikföretaget Oppach tillverkas i Bautzen II-fängelset

skyddskläder mot ABC-vapen tillverkas vid en avdelning Brandenburgfängelset

möbler tillverkas vid en annan avdelning i samma fångelse och

motorer och rellor till IFA-bilfabriken tillverkas vid en tredje avdelning i Brandenburg

sorteringsbord för fisk tillverkas i Bützow, andra fartygstillbehör tillverkas också och levereras till "Folkvarvet Stralsund"

kabeltrummor till Kabelwerk Überspree tillverkas också i Bützow

kamerakomponenter tillverkas i Cottbus-fängelset. Delarna levereras till Pentacon-fabrikerna, som säljer sina kameror även i Väst

lampor för export till Väst monteras i ungdomsfängelset i Halle

lakan, blisar och strumpbyxor för den västtyska marknaden tillverkas av kvinnliga fångar i Hoheneck

kontorsmöbler tillverkas i Naumberg

tidreläer till trafikljus och kylanläggningar tillverkas åt Treptow-fabrikerna vid fångelse i Rummelsburg

(Die Freiheitsglocke, Bonn)

Stoppa socialismen!

Löntagarfonderna utgör det största hotet mot vår frihet, sysselsättning och levnadsstandard!

Att bekämpa dessa fonder är inget begränsat moderat intresse utan en angelägenhet för hela svenska folket.

LO och SAP-kongresserna talade sitt tydliga maktspråk.

Om inte svenska folket nu går samman och stoppar Palme, Malm och Bodström har vi socialismen i Sverige efter 1982 års val.

Att vi inte kan lita på de gamla mittenpartierna visade den "underbara natten" i våras.

Sverige behöver:

-Det nya pålitliga mittenpartiet!

Valprogram 1982

1. Ungdomen behöver fria företag

Löntagarfonderna hotar jobben. Jobb till ungdomen är samhällets viktigaste uppgift. Vi lutar på våra företagsledares försök att föra Sverige ut ur krisen. Ge dem handlingsfrihet. Fria företag kan bäst ta vara på ungdomens vitalitet och förmåga till förnyelse.

2. Skattesystem så att det lönar sig att arbeta

Endast osundliga skatter kan stämpera arbetandet och minska skattefunkt. Helutarbetande måste få behålla så mycket av sin lön att bostadsbidrag blir onödiga. Sänkta marginalskatter - till högst 50% - gör det inte heller lönsamt med osunda avdrag som skadar statens ekonomi.

3. Bort med matmomsen

En solidariskt familje- och socialpolitiskt utgående total skattefrihet för baslivsmedel. Billiga livsmedel borde tillhöra de mänskliga rättigheterna.

4. Större valfrihet för familjerna

Privat barnomsorg och barnomsorg i samhällets regi måste utögas lika. Alla barn lika värda. Bygg 3-generationsbostäder så att de som vill kan få bo ihop med far- och morföräldrar. Ett mänskligt samhälle är alltid mer ekonomiskt.

5. Rör ej villaavdragen

Bostadsrätter är sunda avdrag. Regeringens förslag måste stoppas då det innebär en kraftig stegring av boendekostnaden för tusentals vanliga barnfamiljer - särskilt i storstadsområdena. Förmåga människor kan inte i sina lägen men det kan inte vanliga villägare. Låt hyresgäster få köpa sina lägenheter.

6. Mer kunskaper i skolan

Stoppa de socialistiska experimenten med vår skola. Återinför kunskapsrelaterade betyg i alla årsklasser. Ge varje individ möjlighet att utveckla sig efter sin egna förståelse. Svensk undervisning måste stå sig internationellt.

7. Var rädd om ditt jobb

I Sverige arbetar vi mindre än 1400 timmar per år mot 1700-1900 i övriga Europa. Vi klarar inte längre denna konkurrens. Även solidariteten på jobbet kräver färre ledighetsdagar. Låt oss också eftersträva en naturlig samverkan mellan anställda och chefer såväl för MBL och ombudsmanavstånds.

8. Ett starkare försvar

Ekonomiskt kaos hotar i Sovjets lydstat. Detta ökar risken för krig. Ett starkare och mera tillämpligt försvar ger vår neutralitet trovärdighet och arbete åt fler. Behåll den svenska flygindustrin, som gör oss mindre beroende av USA. Uppbör med avvecklingen av militära förband.

9. Hårdare tag mot narkotikan

Det är fullständigt absurd att narkotika kan införas i vårt land. Strikt gränskontrollen och straffen för importörer och langare. Tvångsvård av unga missbrukare ger snabbare och humanare hjälp. Fortsätt upplysningen inom hem, skolor och fridbergsorganisationer.

10. Nej till förfelad u-hjälp

Även inom u-hjälpen behövs det straff. Laget stöd får ges till diktaturer, krigförande nationer eller narkotikalevererande länder. Stöd bör endast utgå som katastrofhjälp och till byggande av skolor och sjukhus. Så länge vi inte har en egen fungerande industripolitik ska vi avstå från att delta i andra länders industribyggnad.

11. Mer politisk frihet

Förbjud den förnedrande kollektivanslutningen. Avveckla premiödet som korrumperar våra tidningar. Inifrån konkurrens i TV och radio. Tillåt ett avdragsgilt begränsat partistöd för fysiska personer.

12. Ställ upp för Sverige

Vi behöver ett nationellt självförtroende som grundas på samarbete, flit och kamplust. Sluta att låna pengar i utlandet. Ha alltid barnens och barnbarnens Sverige i åtanke!

CD står för Centrumdemokraterna. Som är ett nytt, registrerat riksparti, grundat av frihetsälskande personer ur alla samhällsskikt. Vi är övertygade om att Sveriges ekonomiska problem endast kan lösas genom ökad frihet för såväl företag som individer och genom en radikal bantning av samhällets byråkrati och bidragsflora. Detta kan och skall genomföras utan att pensionärer, barnfamiljer, handikappade och sjuka får försämrade villkor.

Ta ditt ansvar!

CD håller nu på med att bygga upp en fungerande organisation över hela landet. Vi har starkt stöd från många kommunala små partier och tusentals avhoppare från de nuvarande rikspartierna. Och ungdomen är med oss. Vi uppmanar nu alla ansvarskännande medborgare att snarast ge sig tillkänna. Läs vårt valprogram och besluta dig nu!

Sänd kupongen idag!

Jag vill ☐ bli medlem (avgift 25,-)		
☐ hjälpa till i valarbetet 1982 ☐ ha mer information om CD ☐ köpa boken "Demokrati på avvägar" à 25,- <small>alla rutor kan fyllas i om så önskas.</small>		
Jag heter (i.e. namn) _____		
Nytt adressfält _____		
Telefonnummer _____		
Postadress _____		
Signatur _____		
Centrum Demokraterna Svarsförändelse Kustlönstomer 1111 103 80 Stockholm		

Politisk frihet kostar pengar. Nya bidrag gör det möjligt att sätta in denna annons i fler tidningar. Postgörelse T30234-4 - bankgiro 183-0202, Centrumdemokraterna, Stockholm.

Centrum Demokraterna

Radionämnden slår vakt om snedvridningen i etern

Det räcker inte med den snedvridning som vi ser dagligen i radio och TV. Skulle någon till äventyrs anmäla missförhållandena till Radionämnden så stöter man på en institution som institutionaliserat snedvridningen.

I mitten av november meddelade Radionämnden sitt beslut med anledning av TV-serien "Det finns inga smålänningar". Radionämnden friade.

Den som känner till Radionämndens arbete blev inte förvånad.

I serien "Det finns inga smålänningar" hade Sveriges Radio satsat sex miljoner kronor på att göra propaganda för terroristorganisationen PLO. Symboliskt nog en krona för varje jude som dödades av nationalsocialisterna under andra världskriget. Att svensk TV backar upp anti-semitism av samma slag idag är alltså helt i sin ordning!

"Det finns inga smålänningar" väckte beta känslor och samlade rekordmånga anmälningar — 262 stycken. Men principiellt liknande beslut har Radionämnden fattat många gånger förr — med mindre uppmärksamhetsvärde.

Vi skall därför i denna artikel berätta om Radionämndens uppgifter och dess beslut.

Radionämnden finns för att vi saknar yttrandefrihet!

Anledningen till att vi över huvud taget har en Radionämnd i nuvarande form är att vi saknar demokratiska fri- och rättigheter i etern. Staten har lagt radio och TV under sitt monopol, på samma sätt som tryckpressen var ett kungligt privilegium under de första århundradena efter dess uppfinning. Tryckpressen var alltför "farlig" för samhället, den måste kontrolleras. Några få betrodda boktryckare fick privilegium, vilket fick utnyttjas under sträng kontroll.

Idag har Sveriges radio och ett antal dotterbolag fått motsvarande privilegium inom etern. Det är rimligen en tidsfråga innan demokratin gör sitt genombrott också inom etern — men tryckeriexemplet visar att den tiden kan vara lång och uppgå till hundratals år. Redan har myndigheterna under över ett halvsekel hållit radion under sin kontroll.

Under tryckpressens första århundraden levde vi emellertid inte i ett i övrigt demokra-

tiskt samhälle. Det är denna annorlunda miljö som gjort att etern inte kan utnyttjas som ett helt okontrollerat propagandainstrument för regimen. Och ett kontrollorgan för att se till att så inte sker är Radionämnden. Radionämnden har till uppgift att granska program som sänds i radio och TV (dock inte nitrådion). Programmen måste uppfylla de krav som samhället ställer på dem, det gäller dels att de skall följa radiolagen, dels att de skall stå i överensstämmelse med de gällande avtalen mellan staten och Sveriges Radios olika dotterbolag.

För den bländelse ett program skulle vara av den karaktären att det i en tidning skulle föranleda tryckfrihetsåtal kan programmet tas upp vid allmän domstol. Radionämnden har andra kontrolluppgifter, som till en del inte skulle behövas om vi hade frihet i etern, på samma sätt som vi har frihet i pressen.

Vi skall i det följande granska de regler som måste följas, men skall redan här konstatera att det inte finns några krav på saklighet, opartiskhet eller demokratiskt sinne hos tidningspressen. Sådana krav ställs emellertid i etern, och det är en del av Radionämndens uppgift att kontrollera att reglerna följs på dessa punkter.

Gaddlös

Praktiskt har Radionämnden visat sig vara skäligen gaddlös. Under 1980 fattade Radionämnden 493 beslut. Av dem var endast 27 fällande. Ytterligare 9 beslut riktade en viss kritik mot programmen. Under 1979 fattades 440 beslut, varav 25 var fällande och 4 i övrigt kritiska.

Det är alltså mycket få program som kritiseras. Och av den kritik som riktas mot programmen avser inte så få bagateller, exempelvis sådant som uppfattas som "reklam".

Men om nu Radionämnden kritiserar så få program kan man kanske tro att de beslut som fattas får desto större betydelse. Men så är inte heller fallet. TV har vid flera tillfällen sänt fällna program i repris! Radio-

nämndens beslut har alltså mycket litet inflytande på programutbudet.

Radionämnden har haft cirka sju anställda. Det betyder att nämnden under 1980 behövde 305 arbetstimmar för att komma fram till ett fällande eller kritiserande beslut. Varje beslut — varav de flesta var friande och av bagatellartad karaktär — krävde cirka 22 arbetstimmar hos nämnden. Det ges alltså utrymme för en exceptionellt grundlig beredning av de ärenden som behandlas i nämnden. Och nämnden tar också mycket lång tid på sig.

Ett halvår är inte alls en ovanlig tid, framförallt om det gäller att finna ursäkter för vänsterorienterad opartiskhet. Vi har hittat flera exempel på när det tagit ett år för Nämnden att fatta beslut.

Redaktör Richard Gunholm anmälde den 5 november 1980 "Rapport-Special" om det amerikanska presidentvalet, programmet sändes samma dag som anmälan gjordes. I programmet kallades USA:s då nyvalde president Ronald Reagan bl a "dum" och "okunnig" av de personer som anlätts för att svara för kommentarerna — bl a vänster-socialisten Nordal Akerman. Anmälaren ifrågasatte om programmet uppfyllde kravet på opartiskhet och saklighet. Den 7 maj 1981 fattade Radionämndens kansli (ärendet var inte uppe i själva nämnden för behandling, då hade det tagit längre tid) beslutet att programmet skulle frias. Som regeln är verkar motiveringen för det friande beslutet helt innehållslös. Vi skall citera den i sin helhet: "Vid en sammanfattande bedömning av de granskade programmen kan radionämnden inte finna att de strider mot radiolagen eller avtalet mellan staten och Sveriges Television".

I nästan exakt samma innehållslösa ordalag avvisar nämnden i oktober 1981 en anmälan som gjordes ett år tidigare av Rune Andersson. Anmälan avsåg programmet "Inför demonstrationerna" som sändes på morgonen den 1 maj 1980. I programmet framfördes krav på misshandel av oliktänkande med

Vänsterridna vinklingar betraktas konsekvent som "sakliga" och "opartiska" av Radionämnden, medan högerlidna vinklingar mycket lätt blir "osakliga" och "partiska".

knivar och knölpåkar och gavs praktiska tips inför den kommande "trevliga" världsrevolutionen. Anmälaren ifrågasatte om programmet uppfyllde kravet på att radion skall slå vakt om en demokratisk samhällsordning. Våld och världsrevolution rymts väl inom ramen för den demokratiska samhällsordningen konstaterade nämnden i sitt utlåtande, som påskyndades genom anmälarens enträna uppvaktningar och påstötningar hos nämnden. Radionämnden säger t o m i sitt beslut att ärendet påskyndats av detta skäl (det tog över ett år att behandla!)

När Jan "Loffe" Carlsson berättar en "negervits" i ett TV-program tog det dock inte mer än ett par veckor att fatta ett fällande beslut.

Exemplen belyser några huvuddrag i Nämndens arbetsmetoder, bagateller kan behandlas snabbt och effektivt, centrala frågeställningar kan dra ut i år medan Radionämnden frenetiskt letar efter en väg att slingra sig ur ett fällande utslag.

Opertiskhet

Radioprogrammen skall vara opartiska. Vad som är opartiskt beror enligt radionämnden i stor utsträckning på om inslaget är socialistiskt eller anti-socialistiskt. Är det anti-socialistiskt är det partiskt. Är det socialistiskt är det opartiskt. Låt oss se på några exempel.

Ett program i Radio Kalmar som innebar ett ogrundat angrepp på Södra Skogsägarna, bygdens största skogsföretag, ansågs inte vara partiskt, eftersom Radio Kalmar kunde antas ha haft också andra mer positiva inslag om Södra Skogsägarna. Ett program i TV2 kritiserades däremot som partiskt, eftersom programledaren relaterade ett autentiskt fall där den s k undantagslagen hindrade en enskild målsägare att väcka åtal mot en

statlig tjänsteman som förfarit brottsligt mot honom. Programledaren tog ställning för att åtalsrätt skulle gälla, och mot det felaktiga i denna senare så sönderkritiserade privilegie-lag för toppbyråkraterna. Ett annat program som ansågs vara partiskt sändes i TV1 och refererade tidningen Arbetet. Referatet ansågs inte vara korrekt, vilket var ett utslag av partiskhet — Arbetet är ju en socialistisk tidning. Däremot var det inte partiskt när Lasse Strömstedt avslutade ett musikprogram i P3 med bl a följande: "jag skulle vilja avsluta det här programmet före, innan jag spelar sista låten, med lite politisk propaganda. Jag tycker att vi till hösten måste ha en arbetarregering och jag tycker att vi ska jobba på det. Och till alla människor som är med i den kampen och det arbetet och alla människor som slåss för ett bättre samhälle och för ett rättvisare samhälle... För dom människorna så vill jag spela Internationalen..." (varefter Internationalen spelades). När Jan Guillou någon tid senare i ett "Sommar-program" berättade att hans mor skulle ha påstått att Jan Guillous morfar (som var byggmästare) skulle ha mutat Per-Albin Hansson blev det fällande utslag i radionämnden. Då kritiserades nämligen en ledande företrädare för Arbetarrörelsen, och sådant går inte för sig. I en sedvanligt snaskig s k satirserie häromåret friades den ena snaskigheten efter den andra, tills programmakarna lät förre LO-ordföranden (och nykteristen) Strand suppa sig full. Det gick inte för sig, ty Strand tillhörde Arbetarrörelsen.

Den politiska obalansen i saklighetskravet visas även på det internationella planet. I Aktuellt uppgavs i samband med kommunistdiktatorn Agostinho Netos död (i Moskva, signifikativt nog) att "Neto var en omstridd person inom sitt eget parti". Kort tid innan

hade ett kuppförsök inom det härskande MPLA slagits ner, och inbördeskriget i Angola pågår än idag. (Neto avled i september 1979). Vidare sades i Aktuellt att "Angola var beroende av sovjetiskt stöd". Båge dessa påståenden fälldes som opartiska! När TV2 några månader senare visade en nordkoreansk propagandafilm under titeln "Korea — Naturskönt land vid soluppgångens hav", som enligt nämndens egen granskning "innehöll en hel del allmänt positiva uttalanden om förhållandena i Nordkorea" (en av världens fn allra hårdaste och hänsynslösa diktaturer) så fann man att programmet var opartiskt. Möjligen kunde man tydligare ha sagt ifrån i inledningen att det var fråga om en propagandafilm.

Saklighet

En del petitesser kommer också med i den korta listan över fällda inslag. I Aktuellt den 31 januari 1979 framställdes ett utredningsförslag som ett regeringsförslag. Inslaget fälldes som osakligt. När en av Sveriges främsta börskommentatorer, Sven-Ivan Sundqvist i Dagens Nyheter, påvisade hur osakligt ett inslag om oljepriserna och oljebolagens vinster var (inslaget var starkt företagsfientligt) så friade nämnden! Ett annat program, i TV1, gav utrymme för Stalinbeundraren och tidigare kommunistledaren Hilding Hagberg att framlägga sin syn på den sovjetiska ockupationen av Baltikum. Hagberg sade bl a att "det var självklart att de baltiska folken skulle tillhöra Sovjetunionen" och att den sovjetiska ockupationen innebar att de baltiska arbetarna skakade "utav sig dessa förtryckare och despotiska regimer". Programmet samlade 105 anmälningar! Radionämnden friade.

Mediets centrala ställning

När det gäller TV kan man ställa särskilt höga krav på försiktighet rörande narkotika, pornografi, sprit och svordomar, enligt de normer som styr Radionämnden. Men det är naturligtvis inte hela sanningen. Socialister kan fritt förhålliga knark, medan det går sämre om en socialist skulle framställas i dålig dager. En intervju med LO-ordföranden Gunnar Nilsson gjordes på ett sådant sätt att en jättelaska (reklamflaska) whisky syntes i bakgrunden. Inslaget fälldes. Ett program som på bästa barn-tid (klockan 19.00, repris klockan 17.00) visade närbilder på porttjänningar i ett skyltfönster i Köpenhamn friades däremot. Det var delvis våldspornografi. Den kommunistiska "musik"gruppen Ebba Grön kunde också utan kritik av Radionämnden framföra sin låt "I wanna fuck your dog" ("Jag vill knulla med din hund") i TV2. I introduktionen sades att programmet var tillägnat damerna på Östermalm "dom kvinnorna och männen med pistagegröna pudlar". Låten sades uttryckligen handla om vad Ebba Grön tyckte man skulle göra

(Forts på sid 18)

Namibia hoppas ännu på Väst

Namibia/Sydvästafrika har en egen regering som handlägger alla inre frågor. Den består av tio svarta och två vita. Den är tillsatt efter fria val, där alla medborgare hade en röst. Och 80% av de röstberättigade deltog. Målsättningen är ett helt självständigt Namibia, men det kan inte uppnås så länge SWAPO-guerillan opererar i landet. Annars var Sydafrika berett att ge landet självständighet redan 1978.

"Vårt land är hårt som ebenholz..." så börjar Sydvästafrika-sången, en slags inofficiell nationalsång i Sydvästafrika/Namibia — åtminstone för landets vita befolkning. Och lika hårda är — menar många — sångarnas träskallar. För som de sjunger så röstar de. I mitten av november 1980 missade många den stora chansen att visa ett nödvändigt och tydligt tecken om förändring.

Sydvästafrika/Namibia omfattar en yta som är nästan dubbelt så stor som Sveriges, där det bor 946.000 människor. Sydvästafrikas fåtaliga invånare är uppdelade på elva olika grupper, som talar 31 olika språk och som fått sin sociala och kulturella bakgrund präglad av samhällen alltifrån stenåldersjägare över traditionella bygemenskaper till det högindustrialiserade samhällets rika. Den som försöker forma en nation av detta, och försöker bevara individernas frihet och identitet, istället för att likrikta samhället i en totalitär ideologi, bör satsa på ordentliga inslag av federalism i författningen.

Precis som i Sverige finns det i Namibia tre politiska nivåer. Men den mellersta nivån, mellan kommun och riksnivå, är inte som hos oss geografisk, utan en folkgruppsrepresentation. På denna nivå ligger kulturvärdena, odlandet av den kulturella identiteten. Men därtill kommer sociala uppgifter liksom jordbruk och skogsbruk.

Namibia försöker organisera sig i nationalitetsstater, vars gruppintressen respekteras av helheten. Varje folkgrupp har själv rätt att bestämma vilka funktioner den vill handha själv, eller vilka funktioner den vill delegera till centralregeringen att handlägga på dess vägnar. Dessutom är folkgruppsställhörigheten inget tvång. Den som inte vill höra till någon folkgrupp kan själv besluta om att vederbörandes intressen helt skall tillvaratas av centralregeringen.

Tvåfrontskrig

Mellan den 11 och 13 november 1980 ägde val rum för folkgruppsrepresentationen

för herero, damara, kavango, de färgade (mulatter) och vita. Sammanlagt var 170.000 röstberättigade.

Vid valen riktade sig intresset särskilt mot de vitas röster. För bland dem försökte Dirk Mudies republikaner erövra majoriteten från Nationalistpartiet.

Dirk Mudge lämnade Nationalistpartiet för fyra år sedan. Med honom följde alla dem som såg landets långsiktiga lösning i en helt visst inte enkel, men dock uppnåelig, samverkan mellan flera raser, en lösning som vore att föredra framför ett kortsiktigt upprätthållande av status quo. Ett status quo som inte förmådde göra någon belåten: inte den sydafrikanska regeringen, inte de vita sydvästafrikanerna och framförallt inte de icke-vita sydvästafrikanerna.

Sedan sitt grundande följde det republikanska partiet en kurs som var inriktad på självständighet, utan att lättsinnigt uppe det militära skyddet från den mäktige grannen i söder eller att störa de förnuftiga ekonomiska förbindelserna. Samtidigt tog man emellertid avstånd från de i Sydafrika förhärskande åsikterna om hur ett flerrasigt samhälle skulle upprättas, och skapade en egen modell.

Dirk Mudge kämpade på detta sätt ett tvåfrontskrig. På ena sidan mot den långt borta i Lusaka boende (och med svenska skattemedel understödde) terrorist-ledaren Sam Nujoma, som från Angola genomfört terroraktioner. Nujomas mål kan tydligt utläsas ur hans uttalanden: en diktatur med stöd av hans partisaners Kalasjnikov-gevär. Dessutom vill han se Namibia som en folkrepublik och enpartistat med ett förstärkt näringsliv på den "vetenskapliga socialismens" grund.

Den andra fronten går liksom tidigare mot dem som anser att hudfärgen skall vara avgörande.

De två motståndarsidornas intressen är förbluffande lika varandra. Om den slutgiltiga lösningen på Namibia-frågan fördröjs så leder det till osäkerhet, instabilitet och

ekonomiska svårigheter. Med detta som utgångspunkt räknar SWAPO med att kunna gå till offensiv så att den sydafrikanska regeringen tvingas till ett massivt ingripande för att göra slut på all liberal politik som syftar till att frigöra Namibia från den ställning som sydafrikanskt mandat från Nationernas Förbund som området fick 1919.

Dirk Mudge hade länge Pretorias fulla stöd. Och bland Namibias icke-vita befolkning kunde han bygga upp ett ganska brett förtroende. Vad han saknade var ett uttalat stöd från de vita väljarna. Men det fick han inte. A. H. du Plessis Nationalistparti fick 11 mandat och blev tongivande i den vita folkgruppens representation, medan republikanerna fick nöja sig med sju mandat.

De verkliga maktförhållandena ändrades inte. Det är fortfarande reformvännerna som styr. Nästan helt utan den svenska allmänhetens kännedom har nämligen mycket betydelsefulla förändringar ägt rum under de senaste åren.

Sedan den 1 juli 1980 har Namibia en egen regering och därmed inre självstyre. Man har egen polis och egen krigsmakt. Mandatmakten (Sydafrika) har visserligen förbehållit sig rätten att fastställa författningen och sköta utrikes- och försvarspolitiken, men man har gett den nya regeringen medbestämmanderätt.

Statsminister i denna nya regering är Dirk Mudge. Han är det inte på Pretorias nåd, utan på grund av en politisk viljeyttring från hela befolkningen i Namibia — också de vita. I den 1978 valda nationalförsamlingen har den av Mudge ledda Demokratiska Turnhalle-alliansen (DTA) klar majoritet.

Sydafrika, de fem västmakterna USA, Storbritannien, Kanada, Frankrike och Västtyskland hade gemensamt med FN kommit fram till att territoriet snabbt måste få självständighet. Efter årslånga förhandlingar hade man kommit överens om året för valen och självständigheten: 1978.

FN:s generalsekreterare gav order om förberedelser. Men då satte sig Nujoma emot

Demokratiska Turnhalle-alliansen har fått sitt märkliga namn genom att den bildades i Windhoeks gamla gymnastikhall (Turnhalle på tyska — Namibia är en gammal tysk koloni). I DTA deltar alla raser. Förste ordföranden Clemens Kapuuo var svart, men han mördades av SWAPO. Vice ordföranden, Dirk Mudge, som är vit, intog då Kapuuos post som ordförande.

lösningen och la fram nya krav och invändningar. Under det av FN utsedda valåret genomfördes visserligen val — men utan FN-kontroll. Även SWAPO uppmanades delta i valen, men vägrade av "goda" skäl: Trots SWAPO:s uppmaning till bojkott deltog över 80% av de röstberättigade.

Segrare i dessa allmänna, fria och hemliga val blev DTA, de framstegsvänliga, frihetsinriktade parlamentariska krafter som samlat stöd bland alla raser, och även då från republikanerna bland de vita. DTA har tre fjärdedels majoritet i den 50 man starka nationalförsamlingen, som innehåller 10 vita ledamöter. Nationalistpartiet sitter i opposition.

Nationalförsamlingen har avskaffat alla rasdiskriminerande lagar. Idag kan alla i Namibia bo där de vill. De kan köpa hus och mark eller driva företag som de önskar. Lön betalas efter prestation, inte efter ras. Vad som saknades var en egen administration. Den skapades genom att mandatmakten Sydafrika gav nationalförsamlingen rätt att utse en egen regering.

På detta sätt skapades en tolv man stark regering under ledning av Dirk Mudge. I regeringen är alla folkgrupper i landet företrädare och den innehåller bara två vita. Nu har nationalförsamlingen det nödvändiga verkställande organet för att kunna genomdriva sina lagar och skapa en förvaltning som verkar i dess anda.

Med röstsedeln mot rättvisan

Antagligen gick utvecklingen för snabbt för många vita. Istället för att stödja Mudge också i folkgruppens egen representation och därmed visa hur den påverkat de vitas inställning till utjämning och gemenskap som den enda möjligheten att behålla hembygden så valde många du Plessis.

Detta gjorde visserligen inte Mudge och hans parti modlösa, men arbetet försvåras. Inte minst eftersom en möjlighet att bygga upp nytt förtroende hos de icke-vita och i utlandet gick till spillo.

Men en försiktig ekonomisk och politisk optimism härskar nu i landet, i motsats till vad fallet var för tre år sedan. Även i norra delen av landet, där en 140 mil lång gräns gör det omöjligt att se till att inga terrorister smyger sig in, växer tilltron till framtiden.

Armén talar om ökat samarbete med civilbefolkningen i de av terroristerna hotade områdena. Sju av tio minor som grävs ner av SWAPO-partisanerna anmäls nu för myndigheterna och kan oskadliggöras. Men än exploderar minor. De gör emellertid befolkning skeptisk, den frågar sig vad det är för "frihetskämpar" som mördar värlösa i bakhåll.

Namibia-frågan skulle sedan länge kunna vara ur världen om inte FN av terroristernas vänner och kommunisterna i bakgrunden övertalats att ta ensidig ställning för SWAPO. Enligt FN är utlands-SWAPO den "enda legitima företrädaren för Namibias folk". De folkgrupper som mördas av sina "legitima företrädare" har man inte brytt sig om att fråga.

Därför är man med rätta skeptisk till att det massiva ekonomiska och diplomatiska stöd som FN gett terroristerna plötsligt skall kunna förvandlas till att samma FN ordnar vapenstillstånd och därpå följande fria och hemliga val. Vem litat på en domare där segraren redan är utsedd på förhand?

Alla är på det klara med att SWAPO måste ingå i en internationellt acceptabel lösning. Mudge har flera gånger förklarat sig beredd att förhandla med SWAPO.

Nujoma är samtidigt en pressad man.

Specialenheter från den nya sydvästrafrikanska krigsmakten i vilken 60 procent icke-vita ingår, har tillsammans med sydafrikanska kommandoenheter krossat terroristbaser i Angola och därvid även beslagtagit 300 ton sovjetisk krigsmateriel. Dessutom råder motsättningar i SWAPO-högkvarteret. Nujoma uteslöt sin viceordförande Mishake Mbuyongo och ytterligare åtta medarbetare från centralkommittén — alla kom från Caprivi-området. Det skall ha förekommit våldsamt skottväxling i Lusaka i samband med detta. Avhoppare berättar om stammotsättningar hos partisanerna, eftersom Nujomas Ovambo-folk förtrycker alla som inte är ovambos.

Ovambo-folket utgör knappt hälften av Namibias befolkning. Rädslan för att de skall hamna i underläge gentemot ovambos förenar alla övriga folkgrupper. Och då spelar det en betydelsefull roll att SWAPO uppstått ur en ren ovambo-organisation. DTA däremot stöder sig på alla folkgrupper, inklusive de ovambos som motsätter sig en kommunistisk diktatur under Nujoma.

För övrigt kastar grannlandet Zimbabwe sin skugga, något som kan ha medverkat till att de vita i valen gav du Plessis Nationalistpartiet majoritet. Det är emellertid viktigt att inse att en internationellt erkänd självständighet visserligen kan vara bra, men att den inte nödvändigtvis leder till de utländska investeringar som behövs. Man behöver alltså inte forcera saken i Windhoek.

Men i framtiden tecknar sig ett väsentligt beslut. I första hand rör det sig då inte om landet, utan kontrollen över råvaror och kontrollen över hela södra Afrika. Alla inblandade menar nämligen att ett välmående

(Forts på nästa sida)

Namibia har egna militärstyrkor, som är helt rasintegrerade.

fritt och demokratiskt Namibia med en flerrasig gemenskap i ledningen på lång sikt måste leda till reformer i Sydafrika som skulle vara till nytta för alla där, eftersom de skulle kunna påskynda de förändringar som är nödvändiga. Men det är tankar som inte rymms hos dem som är anhängare av Lenins teori om världens erövring över Afrika till Europa.

Det finns helt visst paralleller med utvecklingen i Zimbabwe. Men två fundamentala skillnader går det inte att bortse från. I Zimbabwe fanns bland en totalbefolkning

på sex miljoner högst 230.000 vita. I Namibia är var tionde vit. I Salisbury bedrev de vita en politik som garanterade de vita egna platser i parlamentet genom egna val.

I Windhoek väljs å andra sidan inte ett enda mandat i nationalförsamlingen på grundval av hudfärg: här arbetar svarta, bruna och vita gemensamt i DTA-förbundet.

Artikeln är med vederbörligt tillstånd hämtad ur Deutschland Magazin, Königstraße 42, Brettenbrunn, Vilstyckland.

(Forts från sid 15)

med dessa hundar.

Närliggande frågan om vilka snaskigheter som helst skall tolereras i TV är frågan om TV bjuder på god underhållning. Det finns nämligen ett krav i avtalet mellan staten och televisionen att TV skall innehålla god underhållning. Förnuftigt nog har Radionämnden som policy att vara mycket försiktig med att använda den regeln, men när den nu finns och används tycker man att det skulle finnas vissa lågvattenmärken som inte kan överskridas. Ebba Grön gjorde det inte i ovan nämnda inslag, enligt Radionämnden. Det överskrider inte heller gränsen när man i en "satirisk" påhittad intervju låter Thorbjörn Fälldins mamma kalla sin son "en olycka", "hal som en hallick" osv. "Reportern" lät vidare pensionärer på det ålderdomshem där mor Fälldin placerats av programmakarna klippa av sladden till hennes hörapparat och liknande, i vrede över Thorbjörn Fälldins politik. Programmet avslutades med ett autentiskt klipp ur en äkta intervju med Thorbjörn Fälldin.

Följande TV-program har också klarat av Radionämndens granskning, det är alltså "god underhållning" (för småbarn dessutom): En pappa framför inrullad i toalettpapper "kiss och bajsvisan", han har en potta på huvudet, låtsas kissa och bajs i pottan, varefter han sätter pottan till munnen och låtsas dricka ur den.

Det är alltså vad som klarat gränsen för god underhållning med god marginal. Besvärigare var det däremot när TV visade en serie Åsa-Nisse-filmer. Oenigheten i nämnden var då stor. Flera ledamöter ville fälla Åsa-Nisse. Att filmerna tillhör de som vunnit störst framgångar bland biopubliken hör ju inte till saken. "God underhållning" definieras inte med utgångspunkt från svenska folkets smak, utan med utgångspunkt från den smak som påvarna i nämnden själva har.

Vilka är med i nämnden?

Radionämnden utses av regeringen. Ordförande är i n regeringsrådet Bengt Wieslander. I övrigt ingår en fullständigt okänd kvinnlig centerpartistisk riksdagsledamot, en idealistisk kvinnlig teolog i tjugofemårsåldern, superkulturpampen Bertil Jansson (s), en stark och målmedveten herre. De konservativa krafterna representeras av Leif Carlsson, som inte utan anledning fick lämna sitt uppdrag som chef för Svenska Dagbladets kultursida häromåret.

Nämndens svaghet svarar mot en styrka hos kansliet. 393 av nämndens 493 beslut fattades direkt av direktören, utan hörande av nämnden. En rationellt arbetande nämnd skall självklart se till att den bara får upp de principiellt intressanta ärendena till behandling, medan småsaker handhas av kansliet. Idag fungerar det emellertid så att många struntsaker som berör s k reklam tas upp i nämnden, medan de politiska väsentligheterna avvisas från behandling redan på kanslinivå.

Styrelseuppdrag i företag

Erfaren affärsjurist ställer sig till förfogande i företag med framtidsutsikter.

Svart till: "Affärsjurist"

(Svar förmedlas genom Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm, tel 08-39 66 81).

Det "fredsälskande" Sovjet

Den sovjetiska ubåten i Karlskronas skärgård visade sanningen bakom den sovjetiska propagandafrasen om det "fredsälskande" Sovjet. Tyvärr är det inget isolerat exempel, utan ett tyfäll på den bristande överensstämmelsen mellan ord och handling på sovjetisk sida.

Avspänning, nedrustning, fred har varit parollerna för Sovjetunionen sedan andra världskriget.

Samtidigt som Sovjets militära upprustning pågår med ökad intensitet, framställer man sig som det enda landet i världen, som kämpar för global avrustning och fred. Bakom sig har Moskva de härta Öststaterna, utländska kommunistpartier, naiva socialdemokratiska freds- och avrustningsivrare, svenska kommunister av typ Lådman/Wechseltmann.

Alla dessa "fredsivrare" framställer Sovjets politik som försiktig och defensiv, endast syftande till att skydda Sovjetunionens gränser och integritet. Ingenting är felaktigare — inget land är mer militant och aggressivt i sin utrikespolitiska målsättning än Sovjet.

Kärnvapen i Östersjön

År 1959 framträdde Sovjets ledare Khrushjov i Riga och höll ett högtravande tal där det bl a hette: "Vi vill att Östersjön i framtiden skall utgöra en robot- och kärnvapenfri zon". Applåder kom från Sverige och övriga nordiska stater, framför allt från Finland, vars president Kekkonen tidigare sagt: "Då nedrustningsförhandlingarna drar ut på tiden och den nya vapentechnologin ökar faran för kärnvapenkonflikt i Nordeuropa, bör de nordiska länderna inleda förhandlingar sinsemellan och med stormakterna."

Mitt under talen om nedrustning och kärnvapenfria zoner installerade Sovjet utan föregående varningar 6 kärnvapenbestyckade ubåtar i Östersjön. Skarpa protester kom från Sverige som oroade sig över NATO:s reaktion. Skulle NATO övervilja någon form av motåtgärd i Östersjön — spekulationer härom är många — förvåras den politiska situationen avsevärt, vilket Sverige knappast kan undgå att få kännning av.

Sovjet avvisade alla protester och tal om en kärnvapenfri zon i Östersjön. I den finska tidskriften Kanava skrev den sovjetiske utrikesredaktören Jurij Komissarov: "Beaktas bör också att Sovjetunionen är en kärnvapenmakt och att dess territorium eller någon del därav under inga omständigheter kan ingå i en kärnvapenfri zon eller i en s k 'säkerhetszon', samt att status av kärnvapenfri zon inte får vara ett hinder för sovjetiska krigsfartyg att passera Östersjösundet, hurudana vapen de än forslar."

Hot mot Sverige

Det är inte endast de sex kärnvapenbestyckade ubåtarna som utgör ett dödligt hot mot Sverige och Skandinavien. På sovjetiskt territorium står hundratals landbaserade robotar och raketer riktade mot mål i väst. Den enorma flottbasen Murmansk på Kolahalvön tillförs nya örlogsfartyg byggda på varv i Sovjet, Östtyskland och Polen. På Nordkalotten förstärks de sovjetiska styrkorna med pansar, artilleri, robotar och bombflyg. Genom "vänkskapsakten" med Sovjet har Finland tvingats upplåta bränsledepåer på sitt territorium för sovjetiskt flyg och pansar.

Den 6 oktober 1979 höll den ryske statschefen Brezjnev ett uppmärksammat tal i Ost-Berlin — ett "fredsutspel". Han lovade att Sovjet, som ett bevis för sin freds vilja, skulle dra tillbaka 20.000 man och 1.000 stridsvagnar från Östtyskland. I talet hette det: "Vad Sovjet beträffar, så upprepar jag om och om igen: Vi eftersträvar inte militär överlägsenhet. Det har aldrig ingått i våra avsikter och gör det heller inte nu att hota

någon som helst stat eller grupp av stater. Vår strategiska doktrin har defensiv inriktning."

Talet applåderades av satellitstaterna öster om järnridån och mottogs med stor tacksamhet av de europeiska, afrikanska och asiatiska kommunistländerna (utom Kina) som enstämigt hyllade den store fredsälskaren Brezjnevs initiativ. I kören av hyllningar instämde våra hemmakommunister och de självutnämnda svenska freds- och avrustningsexperterna.

Det visade sig snart att Brezjnevs tal alltigenom var lögn. Sovjet förberedde invasionen av Afghanistan och vissa truppflyttningar var nödvändiga.

Sovjetisk "fred"

Det kan ha sitt intresse att rekapitulera Sovjets fredliga uppträdande under de senaste tio åren.

I augusti 1968 invaderades Tjeckoslovakien. Sovjetiska pansarförband stormade in i ett kommunistiskt grannland, vars regim inte passade Moskva. Kreml bytte brutalt ut landets legala regering och tillsatte en sovjetisk marionett Gustav Husak som ledare. Warszawapaktstrupper (ryska) placerades för första gången permanent i Tjeckoslovakien.

På hösten 1975 ingriper det fredsälskande Sovjet i Afrika. En enorm sovjetisk luftbro transporterar 10.000-tals kubanska soldater, sovjetiska vapen och militära rådgivare till Angola och tillförsäkrar därmed kommunistpartiet MPLA seger över de två befrielse-rörelserna UNITA och FNLA.

Den sovjetiska aggressionen fortsätter. År 1977 ökar det sovjetiska och kubanska stödet till Etiopiens kommunistiska terrorregim i kriget mot Somalia och Eritrea. Mängder av sovjetisk krigsmateriel kommer via luftbro till landet. Stridande kubanska förband kämpar på Etiopiens sida. Östtyska militära rådgivare dyker upp.

I propagandan motiverar Moskva ingripandet och förklarar orsaken vara "imperialistisk aggression" och USA:s och Västmakternas stöd till Somalia och Eritrea. Sanningen var att Sovjet eftertraktade marinbaser i Somalia.

I juni 1978 störtades Sydjemens president Salem i en blodig statskupp, iscensatt av Moskva och med hjälp av KGB och östtyska och kubanska soldater. Sedan länge har Sovjet opererat i detta arabiska land och lagt beslag på huvudstaden Aden, vars hamn utbyggs till en stark rysk marinbas. Man har också annekterat ön Sokotra och upprättat en kommunikationcentral för den sovjetiska flottan i Indiska oceanen.

(Forts på sista sidan)

BOK-NYTT

Den goda och den onda lagen

Den goda och den onda lagen heter en skrift av Stockholmsadvokaten Lennart Hane. Författaren behandlar med utgångspunkt från Valdemar Scirs ord "land skall med lag byggas och inte med olag ödas" den i många avseenden oroande utveckling som vårt land genomgått under senare år. Hane menar att mängden av lagar börjar bli så stor att själva rättsordningen hotas. Redan Aristoteles hävdade att mängden av lagar var ett mått på de styrandes inkompetens och oförmåga. Han talar om lagstiftningsmissbruket och går igenom bevissäkringslagen (som ger myndigheterna rätt att bryta sig in i alla medborgares hem, utan att det ens finns misstanke om brott), om betalnings-säkringslagen som ger skattemyndigheterna rätt att beslagta obegränsade tillgångar hos enskilda eller företag, utan att de ens gjort en skönstaxering, generalklausulen och en hel del annat som införts under Sveriges vandring bort från rättsstaten.

Boken är både lättillgänglig och pedagogiskt upplagd. Väl lämpad även för den som inte är jurist, men är intresserad av rättsutvecklingen.

Carl G. Holm

Lennart Hane: *Den goda och den onda lagen*. Författarens förlag (tel 08-14 28 30).

För liberalismen

Liberalismen har diskuterats flitigare under det senaste året. Såväl moderater som folkpartister hävdar att de är liberala. Men frågan är om det inte är ett antal fristående tänkare och författare som är de som verkligen kan göra anspråk på att vara liberala. En av de mest framstående i detta avseende är Lars Gustafsson, som samlat sina inlägg i politiska frågor i den lilla skriften *För liberalismen*. Boken är ett frontalangrepp på många tendenser i dagens svenska samhälle. Ett kärnfriskt angrepp från en som inte varit inblandad i det politiska myglets korrupta värld.

Lars Gustafsson talar om den svenska statsapparatus förvandling från rättsstat till överhetsapparat, till en förstärkare för den nya härskande klassens värderingar. Det räcker med att ta exempel som generalklausulen i skattelagstiftningen. Författaren vänder sig mot detta och mycket annat. Han menar att fortsatt tystnad skulle vara brottslig — vi blir snart alla medbrotslingar om vi tiger still!

Ett avsnitt i boken behandlar den offentliga sektorns engagemang på kulturområdet. Stödet skapar institutioner som bara kan överleva med stöd. Stödet innebär att

företeelser som skulle varit hotade på en fri marknad får resurser att fortsätta i oförändrad form. Den offentliga sektorn invaderar kulturområde efter kulturområde och stryper nytänkande och kreativitet. Avsändarna av budskap blir genom stödet skyddade från mottagarnas reaktioner. Det går att fortsätta med en verksamhet som saknar intresse för mottagarna. Det är en stor fara i dagens kulturpolitik. Lars Gustafssons bok är fri från kompromisser på ett välgörande sätt, och hans liberalism är av ett uppfriskande slag. Han säger själv: "Självklart är att den liberalism jag förespråkar i denna bok har mycket litet att göra med den underlighet som Folkpartiet på senare år har representerat. Det gäller framförallt synen på de fundamentala medborgarrättsfrågorna (generalklausulen) och synen på förfoganderätten till det egna arbetsresultatet".

Carl G. Holm

Lars Gustafsson: *För liberalismen. En stridskrift*. Norstedts. ISBN 91-1-801811-4. C:a 42:-.

Från störtloppet

Georg Libik är ungersk invandrare som under sin ungdom rörde sig i kretsar som var betydelsefulla för den politiska utvecklingen i Ungern under och efter andra världskriget. Han berättar om detta och om tiden fram till revolten 1956 i en på ungerska nyligen utgiven bok, som också är försedd med en längre svensk sammanfattning. Boken är lättläst och ger en del nya perspektiv på Ungern. Den lite märkliga titeln syftar på författarens idrottsengagemang — han var med i det ungerska alpina landslaget.

Georg Libik: *Özemet a lesiklásból! Besked från störtloppet*. Invandrarförlaget. ISBN 91-85242-39-X. C:a 61:75.

Samhällets fiender

Paul Johnson var en gång en av det engelska labourpartiets ledande intellektuella och var redaktör för vänstertidskriften *New Statesman* 1965-70. Hans berömda bok *Samhällets fiender* (1977), nyligen översatt av Stig Strömholm, är resultatet av en total omvärdering av hans tidigare ståndpunkter.

Man kan sammanfatta boken som ett försvar för den västerländska civilisationen, ett försvar mot de krafter som Johnson kallar "samhällets fiender". En stor del av boken upptas av fortidens och medeltidens historia, och en av de slutsatser författaren drar där är att en stabil och vital medelklass är avgörande för skapandet av en civilisation, särskilt för den ekonomiska och politiska

friheten. Annars blir det en strikt uppdelning mellan styrande och styrda.

På 50-talet ansågs fortfarande "förborgerligandet" av arbetarklassen vara något eftersträvanvärt. Nu förhållas i stället "arbetarrörelsens värderingar" och medelklassvärderingar förhånas, samtidigt som medelklassen går tillbaka ekonomiskt på grund av den progressiva beskattningen, inflationen och fackföreningsmakten.

En viktig hotbild som Johnson pekar på är angreppet på språket och logiken, den exakta vetenskapen och förnuftet, skolan och universitetet, liksom det ivriga lanseandet av pseudovetenskaper, irrationella kvasireligioner och illusoriska utopier. Det mesta av detta går ju igen i "New Age"-filosofin, som nu haussas upp på många håll.

Sitt främsta politiska uttryck tar sig denna antiintellektualism i miljörörelserna och nolltillväxtfilosofin. Men på det området fördömer Johnson inte bara politiker och engagerade amatörer utan också vissa "vetenskapsmän". Han kallar futurologin en pseudovetenskap, som uppstår när miljöaktivister får tag på datorer. Futurologerna bara extrapolerar utan närmare eftertanke, och miljöaktivisternas användning av siffror "har mer formen av känslös retorik än av exakt vetenskap". Johnson avfärdar också som domedagsprofeta den av Romklubben beställda utredningen *Tillväxtens gränser*.

Något som ekologisterna bortser ifrån är att naturens föroreningar är oerhört mycket större än industrins, t ex metangas från sumpmarker och kolväten från skogar. Miljön blir också i många avseenden allt bättre genom de tekniska framstegen. Exempelvis minskade i Storbritannien den totala mängden rökutsläpp från 2,3 miljoner ton 1953 till 0,9 miljoner ton 1968. Andelen starkt förorenade floder minskade till hälften under 60-talet. Det har t o m visat sig på en del håll att betvatten från kärnkraftverk förbättrat fisket.

Även den globala råvarubristen är enligt Paul Johnson en myt. Det som kallas "kända reserver" av råvarutillgångar utgör bara en liten del av jordens tillgångar. Man har nämligen bara prospekterat för det närmaste behovet. Så länge det finns gott om tillgångar, är det inte lönt att till nuvarande priser bryta mer än de prospekterade fyndigheterna. Men när det blir brist stiger priserna. Johnson menar också, att oljekrisen omkring 1973 inte åstadkoms av naturen utan av politikerna själva. De ekologiska påtryckningsgrupperna åstadkom en panik, som fick de oljeproducerande länderna att abrupt tredubbla oljepriset.

Johnson nämner Sverige som ett exempel på länder som drabbats hårt av miljörelsen. Där förbjöds DDT, men svåra insektsförjämningar ledde till att förbudet upphävdes.

Boken är som synes full av för det politiska etablissemangets obekväma fakta och påståenden. Idoler störtas, såsom studentrevoltens

ideolog Herbert Marcuse. Johnson kallar hans sammansmältning av freudianism och marxism känslomässigt tillfredsställande men osmaklig ur vetenskaplig synvinkel. Marcuse utgick från att människan var förtryckt och definierade alla samhällsföreteelser med utgångspunkt från denna förutfattade mening.

Sartre avslöjas som våldsideoolog. "Frigörelse genom dödande" var en doktrin av honom. En av Sartres lärjungar var Fanon, en franskspråkig neger, känd för sin bok *Jordens fördömda*. Våldet var enligt honom en för de förtryckta svarta nödvändig form av moralisk och social pånyttfödelse. Fanon ingav många svarta ledare tanken att västvärlden var skyldig den svarta världen en stor och fortlöpande kompensation för gångna tiders oförrätter och exploatering. Han har också påverkat många vita demokrater, ofta i hög ställning.

Men Paul Johnson utpekar inte bara fiender i sin bok. Han förespråkar bl a fler absoluta moralregler: det är inte sant att alla regler för mänskligt beteende är relativa och bara återspeglar kulturella antaganden och ekonomiska uppgörelser. Det är inte sant, att viljan att införa moralnormer tyder på ett förmått och oberättigat anspråk på ofelbarhet.

K. Wallquist

Paul Johnson: Samhällets fiender. Ratio. Cirka 69:-. Kan köpas genom Contra för 59:-.

Det mänskliga uppdraget

En ny bok av Sven Fagerberg är alltid en upplevelse. Den bjuder i år t o m på en förmodligen i hastigt mod åstadkommen fadäs. Författaren ondgör sig nämligen över Marcus Wallenberg, som han vägrar kalla industriman utan istället affärsman, en sådan som alltså köper skog och bara kalhugger den för vinstens skull. Detta är ju en förvänd syn som bara delas av rabiata vänstermänniskor. Inte ens TV lyckades ju få det dithän. Ett eller annat ställe kanske också kan uppväcka en viss förvåning av det negativa slaget, men det är lätt att blunda för, i synnerhet som boken i övrigt är full av kvicka synpunkter som är lika förståndiga som — tyvärr — ovanliga.

Ett exempel är frågan om vem som vann kriget 1945. Det är klart att ingen egentligen vann. Alla förlorar ju som bekant, somliga mer, somliga mindre. Självt ansåg jag att bara en makt tagit hem potten i ondskans makt, sådan som den förkroppsligades i Stalin och Hitler. Fagerberg hyser en liknande uppfattning i ett läsvärt avsnitt: det var Hitler som besegrade Churchill.

Ett annat exempel är Fagerbergs klassificering av de svenska politiska partierna. Den är dock icke alldeles helt hans egen. När han kallar dem marxistiska allesamman,

i olika grad, även moderaterna, så har han en tysk uppfattning i bakgrunden, enligt vilken moderaterna av idag närmast kan jämföras med Willy Brandts socialdemokrater. Man skulle önska att man med handen på hjärtat kunde förneka denna syn helt och hållet.

Några *bon mots* måste få nämnas: det socialistiska tråkighetsidealet eller sadisternas lust att minska vår livsglädje; ägande i stor skala lika farligt som inget ägande alls; tryggheten i planhushållningssamhället en försmak av tryggheten i fångelset; vår tid lika depressiv och ofri som den viktorianska epokens skräck för sexualitet; "jag spelar faktiskt för att visa en oklanderlig vänsterattityd" enligt ett uttalande av en ekonom och professor; Palme är sin egen kopia, en vänsterfascist som smädar sina motståndare i avund och hat; cancercellerna är de jämlikaste av alla celler; välfärdsstaten bär inom sig fröet till sin egen undergång.

En stor del av boken ägnas åt USA, enkannerligen Los Angeles, där författaren tillbringade en tid, en för sinnet uppfriskande tid, med uppfriskande resultat även för läsaren, som lätt leds att undra, varför vi inte gått man ur huse och emigrerat till California, kvarlämnande bara politikerna. Visst har vi, t o m ännu idag, ett fortfarande i flera avseenden förträffligt land, men det är ju redan så illa infekterat av samma sorts sjuka som Polen lider av och vi har inte polackernas obändliga reaktionsförmåga. En god idé vore att ersätta förlusten av 4 miljoner emigrerade privatpersoner med polacker. Då, herrar översåtar och besserwissrar, finge ni se på h-m och kanske kunde vi få se gamla Svedala på fötter igen.

En recension kan ju inte ge annat än glimtar ur innehållet i en bok, i synnerhet om den är så tankediger som jag försökt klargöra i fråga om denna bok. Läs den!

Ake Malmquist

Sven Fagerberg: Det mänskliga uppdraget. Alba. Cirka 110:-.

Rapport från Östeuropa

I inledningen säger författaren att han kände sig tämligen ovan som resande korrespondent. Det verkar inte så på läsaren, han verkar inte obehövad som resenär och inte obehövad i sakfrågorna heller. En historiker av facket skulle nog ha en del invändningar mot dispositionen, i synnerhet om boken ville göra anspråk på att täcka hela satellitblocket, men han skulle kanske få svårare att göra en mera intressant bok som behandlar det väsentliga på ett mera angenämt och lättillgängligt sätt på 200 sidor. Huvudparten därav ägnas åt Jugoslavien och, om man så vill, med rätta. Polen är ju just nu mer aktuellt och kanske kunde bestås med mer än 28 sidor, men dels ger avsnittet

det viktigaste och dels matus vi ju dagligen med informationer därifrån. Titos politik var väl värd uppmärksamhet, i synnerhet som den kanske kommit något i skymundan. I alla satellitstaterna är ju censur, avlyssning, polisterror och avrättningar ständiga följeslagare, men i Jugoslavien kunde man för någon tid sedan se filmen 1984 efter Orwells bok samtidigt som nyssnämnda övergrepp var mycket brutala. Överhuvudtaget ligger författaren stor vikt vid de ledande statsmännens inflytande. Bland dem är dock Dubček inte ens nämnd. Möjligen anser författaren honom tillräckligt väl känd ändå.

Läsaren får givetvis den uppfattningen bekräftad, att de olika regionerna ifråga, trots vissa olikheter, ändå till syvende og sist är samma andas barn.

Ake Malmquist

Klas Bergman: Tredje bordet från höger. Över gränser i Östeuropa. Liber. Cirka 90:-.

Presidential i USA

"Konsten att bli president består främst i konsten att bli nominerad". Så sammanfattar professor Göran Rystad den långvariga och svårförståeliga procedur som föregår valet av president i Amerikas Förenta Stater i sin bok med titeln *Vägen till Vita huset*. Det är utmärkt, att han inför en ofta förbryllad svensk publik framlagt denna populära bok, som inte bara handlar om hur man blir president utan också hur det går till att vara president. Den handlar om en del annat också, t ex negerfrågan i USA. Detta kapitel är förvisso intressant i och för sig, men det har ett ganska löst samband med utseendet

(Forts på nästa sida)

(USA, forts från föregående sida)

av en president.

Ett presidentval är enkelt ur blott en synpunkt: Det finns vanligen bara två partier som ställer upp kandidater. Förfarandet börjar med de s k primärvalen i de olika staterna, då de båda partierna utser delegater till det egna partikonventet, som i sin tur skall nominera partiets presidentkandidat. Nu får vi veta, att primärvalen varken är obligatoriska eller särskilt gamla. De började 1908 i staten Oregon och försiggår ännu inte i alla staterna. Först senare utses elektorerna till själva presidentvalet, där det vinnande partiet tar alla elektorerna i respektive stater, varvid elektorerna är förpliktade att rösta på sitt partis presidentkandidat.

Sedan finns det många hinder som begränsar möjligheterna till kandidatur. John F. Kennedy lyckades avskaffa ett av hindren, att vara katolik. Numera finns ett krav att kandidaten skall göra sig bra i TV. Men även det kravet tycks ha upphävts, sedan Richard M. Nixon visade sin nuna på TV-skärmarna. Om allt detta och mycket mera serverar oss Göran Rystad litetsmått och angelägen kunskap i sin bok, liksom om de lokala bossarnas och partimaskinernas oerhörda inflytande på framför allt primärvalen, men också på den högre politiken.

Hur många av oss visste, i vilken hög grad traditionen behåller sin makt över amerikanernas sinnen? President Washingtons födelsedag är helgdag i 48 av staterna, Lincolns i 33. Även konstitutionen har sin kult, inpräntad i barnen redan i skolorna, och presidentens installation betraktas som en rituell akt.

Men det finns också "affärer" och "skandaler" kring presidenterna. Om dem har uppstått mycken litteratur, t ex om affären kring president Harding i början på 1920-talet,

familjen Kennedys dramatiska öden och nu senast Watergate-skandalen. Med sin stora beläsenhet kan Göran Rystad på ett föredömligt sätt presentera och värdesätta de viktigaste böckerna i dessa frågor, till god ledning för den som vill orientera sig mera i dem. Men som den objektive forskare han är faller han inga egna domar i ärendena.

Författaren belyser vidare den intressanta maktförskjutning från kongressen till presidenten som ägt rum under de senaste årtiondena, särskilt i samband med kriget. Genom Vietnam-kriget och Watergate-skandalen har emellertid en betydande återgång av makt till kongressen inträtt — så länge den nu varar. Rystad betecknar Vietnam-krigets utgång som den amerikanska utrikespolitikens största misslyckande och anser att grunden härtill var felaktiga slutsatser av historiens lärdomar. Ja, så kan en historieforskare se saken, men om omdömet hade fällt av t ex ordföranden i Svenska Militärhistoriska Kommissionen — som råkar heta Göran Rystad — så hade det kanske blivit ett annat. Misslyckandet var ju i själva verket militärt. Jämför med general MacArthurs framgångsrika fälttåg i Korea i början på 1950-talet! Generalerna i Vietnamkriget hade inte frihet att föra kriget militärt effektivt, vilket MacArthur hade — till dess president Truman satte stopp.

Illustrationerna i boken är väl valda och mycket intressanta. Delvis består de av dråpliga teckningar av Andrzej Ploski. Boken är skriven med en ledig journalistisk stil — ibland t o m lite för journalistisk. Läsaren hade t ex bort slippa att nästan på varje sida möta modeklyschan när det gäller — i stället för en preposition. *Ebbe Aspegren*

Göran Rystad: Vägen till Vita huset. Bokförlaget Corona. Cirka 68:-.

(Sovjet, forts från sidan 21)

Idag är Sydjemen en marxistisk stat och ett sovjetiskt lydland. Det upprättade "vänskapsfördraget" mellan Sydjemen och Sovjetunionen innebär att landet automatiskt är inlemmat i Brezjnevs doktrinen.

År 1979 undertecknades ett annat sovjetiskt "vänskapsfördrag", denna gång med Vietnam, vilket betydde att landet inlemmades i Warszawa-pakten. Moskva gav klartecken och Vietnam startade ett blitkrig mot grannlandet Kambodja. Efter sovjetiskt mönster bildades en månad före invasionen en "befrielseörelse" med en i Moskva utbildad kommunist Heng som ledare. Efter erövringen av Phnom Penh installerades Heng som sovjetisk marionett. Utan sovjetiskt militärt stöd skulle det utarmade Vietnam aldrig kunnat genomföra aggressionen mot Kambodja.

I slutet av 1979 var den sovjetiska uppmarschen mot Afghanistan klar och sovjetiska flyg- och pansarstyrkor invaderade landet. En vecka tidigare hade KGB mördat den afghanske statschefen och tillsatt en Moskva-trogen kommunist.

Det var ingen tillfällighet denna sovjetiska aggression mot Afghanistan. Landet har sedan mitten av 1800-talet alltid varit föremål för ryskt intresse och erövringslusta. Härifrån kan Sovjet marschera mot Indiska oceanen och Persiska viken. Målet är de arabiska oljestaterna vars omringning allt mer kan skönjas.

En erövring av Iran, Irak, Syrien, Saudi-Arabien och Arabemiraten runt Persiska viken skulle helt förändra maktbalansen och underlätta Sovjets möjligheter till utpressning och världsherravälde. Det får inte ske.

Myten om Sovjets fredsvilja är avslöjad. I dag är denna stormakt det allvarligaste hotet mot världsfreden. *Björn Arrhén*

CONTRA 2 1982

Tyvärr har vi av utrymmesskäl tvingats skjuta artikeln om Bertil Sagermark, svensken som sökt politisk asyl i USA, till nästa nummer. I detta, och kommande nummer, skall vi också ta upp löntagarfondsfrågan till granskning. Vi skall också ge oss i kast med bostadsmarknaden. Varje år tvingas vi svenskar betala miljarder i för höga hyror, på grund av myndigheternas klävingrighet och onödiga bestämmelser.

Redan tidigare har vi utlovat artiklar om förbindelserna mellan Moskva och den internationella terrorismen, Finlands situation och den sociobiologiska vetenskapen. Dessa och andra ämnen kommer att ingå i en laddad 1982 års årgång av Contra.

Självklart kommer vi regelbundet att bibehålla våra fasta avdelningar med notiser och bokrecensioner.